

Johann Döling Andreas Neander

M. Johannes Dölingii Ecclesiae Bergensis in Rugia Pastoris, & Rugianae Synodi Praepositi p. m. Theria Linguae Sanctae Generalis, brevibus praecepsis inclusa : Qua facilis & expedita via ad solidam Sacrae Linguae cognitionem perveniendi monstatur ; Primum quidem in celebri Witebergensium Academia ante annos circiter 19. publice certis thesibus comprehensa ab Authore proposita

Nunc vero ingatiam Studiosae Iuventutis in certa capita distincta, & adiectis partibus Indeclinabilibus secunda vice in lucem edita,
Gryphiswaldii: Jegerus, 1640

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn791668134>

Druck Freier Zugang

CIC - 1701¹

M. JOHANNIS DÖLINGII
Ecclesia Bergensis in Rugiâ Pastoris, & Rugiana
Synodi Prepositi p. m.

37

ΘΕΩΡΙΑ
LINGUÆ
SANCTÆ GENERALIS,
brevibus præceptis in-
clusa:

Qua facilis & expedita via ad solidam Sacræ
Linguæ cognitionem perveniendi
monstratur.

Primum quidem in celebri VVitebergensium Aca-
demia ante annos circiter 19. publicè certis thesibus
comprehensa ab Autore proposita.

Nunc verò in gratiam Studiose Juventutis in certa capita di-
stincta, & adjectis partibus indeclinabilibus secunda
vice in lucem edita

G RYPHI SWALD I,

TYPIS JACOBI JEGERI, ANNO M. DC. XL.

C.I.C. - 1701 - 1

1. *Deinde dicitur Ihesus*

1982

ТЮМЕНЬ

-ni aliquos quidem

July the sixteenth, 1830.

1920年7月1日於上海寓所

1000 IN EQUITY AND 1000 IN
THEIR RESPECTIVE COUNTRIES.

Wendes si velut pueri
vultus vixit videri. et non rite vixit. et non
sufficiens est. ut sibi
ad hanc actionem sufficiat. quoniam non
habet sufficientem rationem. ut
autem dicitur.

卷之三

1785 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797

I.

INSTITUTIONIS
LINGUÆ HEBRAEÆ
LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

*DE VOCE EJUSDEMQUE PARTI-
BUS IN GENERE, ET DE LITERIS
IN SPECIE.*

Nstitutio theoretica Linguæ Hebraeæ, consistit vel in vocum simplicium & absolutarum Formatione, vel componendarum Constructione: Illa absolvitur tum *Orthographia* tum *Etymologia*, hæc *Syntaxi*. De Prosodia Hebræorum suo loco seorsim agemus.

Considerantur autem voces vel ratione partium, vel totius; Partes iterum sunt vel Essentialis vel Accidentales.

Essentialis partes vocantur *σοιχεῖα* seu Elementa & Principia, ex quibus dictiones componuntur: suntque vel *Materialia* vel *Formalia*; Materialia sunt literæ Hebræorum, harum notetur tum numerus, tum distinctio: Sunt autem numero 22, quarum figuram, ordinem, potestatem ac valorem in numeris sequens diagramma exhibet.

A

Sp. a.s.p.

Sp. asp.	s.	n.	m.	l.	ch.	j.	t.	hh.	df.	v.	h.	dh.	gh.	bh.	Sp. lenis
y	ס	נ	מ	ל	ט	ר	כ	ז	ח	ג	ח	צ	ב	ב	ן
70.	60.	50.	40.	30.	20.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1.

th.	sch.	r.	k.	tz.	ph.
ת	ש	ר	ק	צ	פ
400.	300.	200.	100.	90.	80.

Distinctio literarum alia fit ratione figure, alia ratione organi, alia ratione pronunciationis, alia deniq; ratione officii.

I. Ratione Figuræ, literæ vel sunt sibi ex parte *similes*, vel *biformes*. Similes sunt, quæ in pictura haud multum variant, quales sequentes sunt literæ, attenta consideratione & usu discernendæ.

רְבָה
רְבָה
רְבָה
רְבָה

Biformes sunt, quæ gemina pinguntur figura, & sunt quinque; quæ in principio & medio dictionis sic scribuntur. **בְּמַנְפָּעָה**: In fine vero extenduntur, & numerum Alphabeto signatum continuant. 900. 800. 700. 600. 500.

דָּמֶן

2. Ratione Organi, Aliæ sunt *Gutturales*, ut אַחֲרֵי; Aliæ *Labiales*, ut בּוֹקֶף; Aliæ *Palatinae*, ut קָרְבָּלָה; Aliæ *Lingvales*, ut בְּטִלְנָה; Aliæ deniq; *Dentales*, ut אַסְכָּרְשׁ.

3. Ratione Pronunciationis, quædam sunt gemini soni, quædam interdum nullius. Gemini soni sunt literæ septem, ut & בְּגַם קְפָת וּשׁ. Harum priores sex, sine puncto in yentre posito molliter, & cum quædam

dam asperatione efferuntur, ut בְּרִת legitur baθa;
בְּכָבֵב cochaß.

Ultima verò ψ cum puncto in dextro cornu, pro-nunciatur ut Sch. in sinistro ut S; ut שִׁישְׁתִּי شִׁישְׁתִּי schose-thi, à situ illud vocatur punctum Jamin hoc Smol.

Interdum nullius soni vocantur Quiescentes, & sunt quatuor, dictione אַחֲרֵי comprehensæ; ita verò dicuntur, quod interdum plane non legantur, sed omnem sonum exuant. Hoc autem fit vel in medio dictio-nis, vel in fine.

In medio quotiescumque propria vocali destitu-untur.

In fine autem quiescunt diversimodè.

נ in omnibus vocalibus, vel sola, ut טְבָנָה; vel cum alia quiescente litera, ut נְזָבָן; Idem etiam fit præ-cedente scheva, ut נְזָבָן.

ן in fine semper quiescit, quamdiu punctulo in ventre destituitur, ut נְזָבָן.

ר non quiescit in fine, nisi sit fulcrum Cholem vel Schurek, tunc enim neq; in principio neq; medio dictio-nis legitur.

ר quiescit in . & . ut בְּרִי בְּנִי &c.

4. Ratione officii distinguuntur in semper radica-les & interdum serviles: Radicale sunt hæ גָּדוֹלָה II. אַבְחוֹרִיכָל מְנֻשָּׁת II. טְסַעְפָּצָקָר Serviles reliquæ II.

Dicuntur Serviles, non quasi nunquam fiant radica-les, sed quod interdum serviant, interdum etiam ra-dicis substantiam ingrediantur. Radicale autem nunquam serviunt, unde conspecta radicali, eam de radicis substantia esse audacter pronunciabis.

DE VOCALIBUS.

ATq; tantum de partibus essentialibus materialibus. Formalia sunt puncta vocalia, eaq; vel regia & *ov-*
salua, vel *ovsalua* servilia *ny aouza*. *Susalua* sunt
decem, quinque longa & totidem brevia.

Longa.	Brevia.
Kametz -	Pathach -
Tzere -	Sægol -
Chirek magnum ?	Chirek parvum -
Cholem ּ	Kametz Chatuph -
Schurek ׁ	Kibbutz -

Sic dicta, quod statam syllabam cum litera quavis
constituant, ubi hæc sequentia notanda veniunt.

1. Cholem saepe ponitur absq; fulcro ּ, & tunc
poni solet vel ad lævam verticis literæ suæ, ut בְּרַאשׁ יִתְחַנֵּן, vel ad dextram literæ sequentis, ut רָאשׁ יִתְחַנֵּן, nonnunquam puncta Jamin & Smol funguntur simul
vice Cholem, ut נְשָׁמָה שְׁמָךְ, idq; facile appareat, cum
vel litera præcedens, vel ipsum ו proprio puncto vo-
cali destituitur: Interdum utrumq; cornu punctum
habet, & tunc dextrum fungitur vice Jamin, sinistrum
Cholem.

2. Brevium vocalium tria, videlicet - - & - sunt
duplia, propria & vicaria: propria ubi vices propri-
as sustinent; vicaria, quando vices sustinent alienas.

Pathach vicarium ponitur sub & ante gutturales
נ ו פ, quotiescumq; dictionis paroxytonæ finem
occupant, vel immediate præcedunt, & alias ex ana-
logia punctuationis Sægol sub vel ante se postulant.

Fit

Fit hoc in formis dictionum Milhel in unum vel duo Sægol exeuntium, ut יְבֵחַ scribitur, non ut forma vocis requirebat יְבֵחַ cum sit formæ מֶלֶךְ : sic נָתַל pro נָתַל &c. Excipe בְּחִזְקָה רְחִם & בְּחִזְקָה, quod & alteram formam admittit, ut בְּחִזְקָה.

Sægol vicarium loco Pathach subjicitur omnibus literis ante gutturales, Kametz vel ChatephKametz sub se habentes, ut קָרְבָּה pro קָרְבָּה, sic קָרְבָּה pro קָרְבָּה.

Kibbutz vicarium vicem subit implicitè quiescentis, cuius etiam naturam tunc induit ad differentiam Kibbutz proprii, ut יְמִינֵי pro יְמִינֵי.

3. Figura KametzChatuph confunditur nonnunquam partim cum Kametz, partim cum ChatephKametz.

I. Quando ut Kametz scribitur sine Scheva, dignoscitur ab eo 1. per virgulam Metheg: Kametz n. absq; Metheg ante Scheva est KametzChatuph, ut תִּכְנֹת chochma, alias est Kametz, ut חֲכָמָה chachema. 2. Kametz absq; accentu tonico ante Dages forte breve est, ut רְנִי canite. 3. Kametz ultimæ syllabæ ante consonam mobilem accentu tonico carens breve est; idq; vel simpliciter, ut יְמִינֵי, vel sequente Maccaph, ut קָלְאַשְׁר. 4. Kametz ante gutturalem, cum ChatephKametz sive actu sive potentia notatam, itidem breve est, ut אַבְלִי item תְּעִמָּרִי.

II. Quando ut ChatephKametz cum Scheva scribitur, ab illo dignoscitur, quod KametzChatuph post se habeat vel Scheva quiescens, vel Dages forte: post ChatephKametz v. semper sequitur vocale אַוְעַזְבָּן.

אַוְעַזְבָּן sunt puncta vocalium אַוְעַזְבָּן servilia, sta-

A 3 tam

tam enim syllabam cum consonis nunquam efficiunt, vocanturq; brevissima, horum itidem sunt quinque: Scheva simplex, tria Scheva composita, nec non Pathach furtivum.

Scheva simplex constat duobus punctis perpendicularibus hoc modo (:) ; Hoc autem interdum mobile est, interdum immobile.

Mobile Scheva est, 1. in principio semper, ut פָרִי, צְרָקָה. 2. in medio, post punctum vocale longum accentu tonico destitutum, ut רַכְבָּה. 3. sub litera quacunq; dagessata, ut פִּקְרָן. 4. post alterum Scheva, ut סְפָרָה.

Immobile est alias, ideoq; 1. in fine dictioonis nunquam legitur, etiamsi duo concurrant, ut פִּקְרָתָה pakadt, יְיִרָּה vejerd &c. Nec 2. post punctum breve purum legitur, sed literam suam ad precedentem retrahit consonam, ut אֲפָקָוד Ephkod. Scheva a. simplex sub quavis litera finali mobili perpetuo vel intelligitur, ut in אֵל DEUS צְרָקָה visitavit, pro אֵל צְרָקָה, vel exprimitur; ut in ה finali semper, ut מְלָךְ, nec non sub ceteris literis קְפָתָה, בְּגָדָה קְפָתָה, item פָּ & ט Scheva aut Pathach furtivum sibi præmittentibus, ut בְּרָה, וְשָׁבָת קְוִישָׁת, שְׁמַחְתָּה, קְוִישָׁת, בְּרָה, וְשָׁבָת.

Scheva compositum triplex est : ChatephPathach :-, Chateph Sægol .., & Chateph Kametz .., & sonant, hoc O brevissimum, illud E brevissimum, istud A brevissimum, & supponuntur loco Scheva gutturalibus. Gutturales enim Scheva mobile non recipiunt, sed ejus loco Scheva compositum admittunt, quod ipsum sub Gutturalibus vice Scheva simplicis fungitur. Ponitur tamen nonnunquam etiam Eupho-

Euphoniacæ causa sub aliis literis, frequentius tamen sub geminatis, ut **אַלְלָא** Exod. 15. v. 10.

Hujus Proprietas hæc gemina subsequens est :

I. Præcedente alio Scheva mobili, illud mutat in vocale **וּגְמִינֵה** simile compositi: unde Regula; Litera Gutturalis punctat se & præcedentem literam, ut **בְּאֶמֶר** pro **בְּאֶרְמָה**, ita pro **בְּאֶרְמָתָה**.

II. Sequentे Scheva alio, vel suum Scheva amittit, & nudum vocale **וּגְמִינֵה** retinet, ut **מַעֲשֵׂנָה** pro **מַעֲשָׂה**, vel punctum **וּגְמִינֵה** amittit & Scheva retinet, ut **יְחִשְׁבֵי** pro **יְחִשֵּׁבָה**, ratio hæc est, quia nec Scheva compositum syllabam efficere potest compositam, nec duo vocalia **וּגְמִינֵה** simul legi possunt.

Ad puncta **וּגְמִינֵה** etiam referimus Pathach furtivum, quod tribus literis gutturalibus **הַ נַּ וְ** loco Scheva immobilis subjicitur, quando vel finem præeunte uno ex quatuor ultimis longis vocalibus, occupant, ut **מִשְׁמָרָה**, vel dictionis finem tantum præcedunt, id quod usu venit in secunda persona fæminina singulari præteriti verborum desinentium in **הַ נַּ וְ**, ut **מִשְׁמָרָתָה** samaacht, pro **מִשְׁמָרָתָה**.

CAPUT III.

DE ACCIDENTIBUS LITERARUM.

HActenus partes vocis fuerunt essentiales, sequuntur accidentales, quæ vel literarum vel vocalium sunt accidentia; Literarum accidentia sunt vel puncta vel linea Raphe..

Puncta sunt vel in vertice posita, ut punctum Jam

min

min & Smol, dé quibus supra; vel medio literæ inser-
ta, ut sunt Dages & Mappik.

Dages autem duplex est, lene (quod nonnulli for-
tificans dici malunt) & forte (quod geminans non in-
convenienter appellant). Lene inscribitur hisce tan-
tum literis sex בְּגָדְרַכְתָּ. 1. in principio, ut בְּגָדָא. 2. in
medio dictionis post Scheva mutum, ut יְנִירְבָּרָא. 3. in fi-
ne post Scheva mutum aut Pathach furtivum, ut פְּקָרְחָתָן שְׁמַחְתָּ.

Nota. Dages lene interdum literis in principio, ut & in medio post Scheva mutum non in-
scribitur. In principio quidem, quando præcedens dictio terminatur vel vocali longa, vel litera quiescen-
te, nisi præcedens illa dictio accentu regio, seu distin-
ctivo sit notata, vel initialem literam Begad Kephat
alia ejusdem organi proximè excipiat, ut אֲמִינְתָּה בְּקִי, Psalm. 89. v. 2.

In medio non inscribitur post Scheva mutum, 1. allevatum ex Kametz vel Tzere, ut בְּרַכְרוֹ: 2. In In-
finitivo vel Imperativo Kal: ut עִזְבָּם, רְקִפְחֵי; 3. Ha-
bens ante se ChatephScheva suo Privatum, ut נְגַסְפֵּי; 4. Positum ante suffixum הַ, vel כֶּם, aut syllabam in
literam Paragogicam exeuntem, ut רְכִרְכֵם, בְּקִיטָּה; 5. Absolutè dictionem inchoans, ut צְבֵי, כְּצֵבֵי. 6. Præ-
cedens syllabam ultimam terminatam in וִתִּ, modo
non sit sub וִ, ut בְּגָדָז מְלִכּוֹתָה. 7. in dictione בְּגָדָז ut בְּגָדְרַכְתָּ.

Dages forte est, quod literam in medio dictionis
geminat, inscribiturq; omnibus literis, exceptis וּ &
gutturalibus. Discernitur autem hoc à Dages leni,
quod Dages forte semper ante se habeat punctum or-
natum; Lene διστάτω immobile.

Dictio

Dictio שְׁפָטִים singularis est, unde diversæ de eadem sunt opiniones. In fine dictionis אַתָּה &c.

Nota. Dages forte interdum in principio dictionis ponitur. 1. Quando initialis litera accentum juxta se habet, & præcedens dictio Milhel desinit vel ה radicalē præeunte Sægol, vel ה augmentale præcedente Kametz, ut בָּרֶה בַּת בְּשָׂח לֹא בְּכָה לֵי. 2. Quotiescumq; dictio præcedens quæcumq; in ה definens, quod vel in vocali brevi, vel longo Kametz quiescit, sequenti per Maccaph connectitur, sive accentus in prima sit, sive non, ut מְחַתְּבֵדִי.

Dages forte saepe etiam excidit, 1. Ex litera schewata, ut כָּסָא כָּסָא &c. 2. Ex media radicali vocum hujus formæ חַיִוָן וְפָרוֹן הַיִוָן &c. propter suffixa vel regimen. Sic רְאֹוֹן הַבְּיָוֹן, ubi Tzere est recompen-sativum ob sequentem indagessabilem. Quemadmodum ergo ibi Dages expressum excidit, ita hic Tzere propterea mutationi obnoxium est: ut enim in regimine dicetur יְבָרֹוֹן; ita & גְּרָאֹוֹן.

Mappik est punctum in ventre ה & ו expressum, illi quidem in fine, huic verò in dictionis medio, & utrumq; alias quiescens hac ratione mobile efficit, ut in אַלְפָן צְוֹוָן.

Linea Raphe, est lineola, quæ in vertice literæ בְּגַרְכְּפָת transversim olim ponebatur, ad notandam absentiam Dages lenis, literæq; molliorem efferendum sonum, ut אַבְּרָהָם; Verum cum nuda absentia Dages lenis idem præstet, hodie ut superflua, minusq; necessaria, desuit apponi.

DE SYLLABIS ET DI-

PH TONGIS HEBRAEORUM.

ATq; sic fuerunt Accidentia literarum: Ubi ordo nunc postulat, ut antequam de accidentibus Vocalium agamus, de syllabis prius videamus. Ex literis enim & punctis componuntur syllabæ.

Est autem syllaba integri soni comprehensio. Quemadmodum autem lectio Hebraica, ut & cæterarum linguarum Orientalium, fit à dextris versus finistram; ita etiam literæ ante puncta sua vocalia pronuntiantur, excepto Pathach furtivo, quod ante suam consonam effertur.

Cæterum syllabæ sunt vel puræ vel mixtæ. Puræ sunt, quæ constant ex vocali אֵלֹהִים, & litera si-
ve mobili, ut בְּ בָּ, sive quiescente יְ, sed initiali tan-
tum, ut בַּבְּ, בַּבְּ Gen. 2. v. 12.

Mixtæ sunt, quæ constant ex una vocali constituti-
va, & pluribus, utpote duabus, tribus, quatuorve li-
teris; Duabus, ut בְּ בָּ; Tribus, ut בְּיָא, בְּיָא,
בְּיָא, בְּיָא; Quatuor, ut בְּגָרְגָּלָה, בְּגָרְגָּלָה;
Ex punctis enim duntaxat אֵלֹהִים de syllabarum numero
fertur judicium, quot ergo vocalia in dictione sunt אֵלֹהִים,
totidem quoq; in eadem syllabas esse necesse es-
tit. Hinc sequentes notentur nunc regulæ:

1. *Longa vocalia*, (nisi accentu tonico sequente Sche-
va sint affecta) syllabam in se absolvunt, ut פָּקָדָה Pa-ka-du.
2. *Brevia pura sequente Scheva* syllabam non absolvunt,
ut תְּפָרְתָּכָם tiph-ar-techem. *Sequente vero* alio brevi ab-
solvunt, ut מְלָךְ, מְלָךְ.

3. Sche-

3. Scheva tam simplex quam compositum etiam si flatum syllabam non efficiat, nunquam tamen compositam syllabam constituit, seu duas literas simul combinat, ut אלהָנִי אַלְעָשֵׂה, בָּרָה Elo-him, Ma-ase, Debba-recha. Excipiunt tamen unicum שְׁתִים, quod nonnulli legunt Schettajim; quidam Schtajim, unde ad commodiorem pronunciacionem præponunt נ, hoc modo, שְׁתִים נִ, ut ita punctum נ non sit Dages forte, sed lene: Atqui Dages hoc forte esse, constat ex his locis, ut Jud. 16. v. 28. ubi legitur שְׁתִי, & Jon. 4. v. 11. ubi extat שְׁתִים, nec non Zach. 4. v. 12. מְחֻשֶּׁב: Nunquam n. Dages lene post Scheva mobile literæ inscriptum memini.

4. Diphongos Hebrei nullas agnoscunt, idcirco וְ וּ, quando in fine dictiōnis pronunciantur, consone sunt, ut אֲדֹנָי Debarāb.

CAPUT V.

DE ACCIDENTIBUS VOCALIUM SEU ACCENTIBUS.

Accidentia Vocalium sunt Accentus. Est autem Accentus nota, quæ dictiōnis prolationem, ac sonum moderatur. Estq; duplex, Tonicus, quem nonnulli Grammaticum dicunt, & Euphonius, alii Rheticum appellant.

Tonicus est, qui ultimam vel penultimam syllabam acuit, & extra Biblia instar virgulæ rectæ & perpendicularis, ut plurimum pingitur; In Bibliis vero variis scribitur figuris. Cæterum accentuum horum tonorum notetur, 1. Numerus. 2. Officium. 3. Accidens.

B 2 Numerus

Numerus complectitur 25. quorum 14. supra distinctionem scribuntur, & sunt:

1. נ Paschta.	7. נ Karne-para.
2. נ Kadma.	8. נ Rebbia.
3. נ Geresch: Teres:
Asla.	9. נ Sakeph gadol.
4. נ Geraschajim.	10. נ Sakeph katon.
5. נ Telischa Ketanna:
Talscha, Tarfa.	11. נ Segolta.
6. נ Telischa gedola.	12. נ Pasér.
	13. נ Sarka.
	14. נ Schalschelet.

Undecim infra vocem, qui sunt:

15. נ Merca: Maarich.	21. נ Tebbir,
16. נ Merca Kephula.	22. נ Darga.
17. נ Tipbcha: Tarcha.	23. נ Athnach.
18. נ Munach.	24. נ Jerach.
19. נ Mahpach.	25. נ Silluk.
20. נ Jetbif.	

Officium horum accentuum triplex est: I. Moderate ri sonum in cantionibus. II. Designare decentem pronunciationem in syllabæ legitima elevatione. III. Distinguere sententiam in certa membra. Primum horum officium relinquitur Judæis, at posteriora duo hujus propriè sunt loci.

Officium autem illud alterum spectat vel sententiam, vocesq; accentibus suis distinctas ac notatas, vel adhuc distinguendas: De vocibus accentibus suis notatis, sequentes teneantur regulæ:

I. Quæ

I. Quæ syllaba accentu tonico notata est, ea acuitur: ut מֶלֶךְ Melech, אֱלֹהִים Elohim.

II. Ejusdem accentus in eadem voce geminati, prior acuit syllabam, ut תּוֹהַ Tóhu.

III. Diversorum in eadem dictione posterior acuit, prior tantum Euphonie inservit, ut וְהַעֲשֵׂים Vehaezim.

De dictionibus accentibus suis insigniendis sequentes notentur regulæ:

I. Omnes dictiones sunt vel Milhel, hoc est accentum habentes in penultima: vel Milra, hoc est accentum habentes in ultima. In antepenultima accentus tonicus nunquam ponitur.

II. Milhel seu Paroxytona sunt, exeuntia vel in literam mobilem vel quiescentem. In literam mobilem exeuntia, sunt Milhel omnia terminata, 1. in Segol seu Patach vicarium, quod & ipsum aliud punctum ḥesedim immediate ante se habet, idq; vel longum, ut וְ, ut קָפֵר; vel וּ, ut קָוֵשׁ; vel etiam sequente וּ, ut קָוִתָּה; vel breve quodcumq;, ut מָלֵךְ, בָּעֵר. 2. In Chirek precedente Patach, ut sunt voces hujus forme: יְלִיל, יְמִינָה, קְרִיבָה, &c.

Ex hac regula omnes voces in literam mobilem terminatae estimari possunt, quæcunq; enim ad hanc non quadrant, eas Milra esse indubium est.

III. In literam quiescentem desinentes, Milhel sunt sequentes vocum forme. Primo namq; quiescentes literæ vel radicales sunt, vel serviles. Radicales sunt porro vel נ vel נ. Desinentes ergo in נ precedente vel נ precedente duplice omnes Milhel sunt, ut בְּנָה, צְמָחָה, פְּנָה. Deinde Serviles sunt vel נ, vel ו, vel ז; de his notentur regulæ, tum de singulis Speciales, tum de omnibus communes. Speciales sunt,

sunt, 1. **five** Paragogicum (nisi duo Scheva præcedant) five locale, in nomine & pronomine acuit penultimam, ut **לְנַחַת** nox, **תָּבִיב** montem versus. 2. **Heemanticum** in vocibus hujus forme. 3. **Paragogicum** in nominibus, ut **שְׁרָתִי**, non verò participialibus, ibi enim est **מִלְאַתָּה** Esæ. 1. v. 21.

Communes regulæ hæ sunt: 1. **Omnia augmenta** σύλλαγα Scheva expressum ante se non habentia, tertiae radicalē subjuncta, penultimam acidunt, ut **הַפְּקָרֶרֶת**. Participia excipiuntur, ut **פְּקָרֶת**. Omne augmentum & suffixum syllabicum preter Scheva sibi præmittens penultimam acuit, ut **בְּגָדֵת**, **בְּגָדֵנוּ**. Excipe suffixa נִי & נִי dictioni puncti Scheva interventu subjuncta, quæ accentuant ultimam, ut **הֲנִנִּי** ecce ego, **הֲנִינִּי** ecce nos. Reliquæ Hebræorum voces omnes Milra sunt, hoc est, accentum in ultima habent, quotquot ad hasce regulas non quadrant.

Consectarium. Nullum punctum breve, sequente gemino Scheva explicito vel implicito accentum juxta se ullo modo habere potest.

Tertium Accentuum officium consistit in accurata vocum distinctione: ratione hujus alii continuativi dicuntur, quos nonnulli serviles dicere malunt, & sunt octo sequentes: Munach נ, Mahpach נ, Merca simplex נ, Merca duplex נ, Darga נ, Jerach נ, Kadma נ, Telischa Ketanna נ. Horum officium est non distinguere, sed tantum continuare orationem ad commodum membrum. Alii dicuntur *Distinctivi* seu *Reges*, qui orationem in certa membra distinguunt, & sunt reliqui 17. Denotant autem illorum aliqui semicom-

micomma, ut hi 12. Paschta נָ, Geresch נָ, Gereschajim נָ, Telischa gedola נָ, Karne - para נָ, Sa-ceph gadol נָ, Pasfer נָ, Sarka נָ, Schalischeleth נָ, Tipheha נָ, Tebbir נָ, Jethif נָ. Alii integrum comma, ut Rebhia נָ, Sakeph katon נָ, Sægolta נָ, Alii colon, ut Athnach נָ. Alii deniq; punctum, ut Silluk נָ, unde propter hoc officium à nonnullis Pausæ vocari solent.

Accidit accentibus trajectio, ex syllaba sibi primariò destinata ; eaq; vel ultima in penultimam, vel ex penultima in ultimam. Ex ultima in penultimam trajectio fit,

I. Propter accentum distinctivum, 1. in Verbis in augmentum אֲסֻאַבְנָה Scheva sibi præmittens desinentibus, ut בְּתָרֵן תִּשְׁמַעַן à בְּתָרֵן ; אַלְזָה ab אַלְזָה. 2. in Vocibus monosyllabis hujus formæ אַתָּה, אַתָּה, עָרָו, פָּרָה, חָלֵן, עָרָו, פָּרָה. 3. In dictionibus his אַנְכִּי, אַתָּה, עָרָו, פָּרָה. 4. In suffixo הָ, ut עָתָה, אַתָּה, גַּדְעָה fit גַּדְעָה.

II. Propter accentum continuativum, idq; 1. ob י conversivum futuri, desinentis in literam mobilem, præeuntibus duabus vocalibus longis, ut אַבְרָהָם, גַּבְרָה. 2. ob alium immediate sequentem accentum, quod fit quoties vox monosyllabica, vel dictio penacula bisyllaba sequitur, ut בְּחַילְדָּו &c. si sustinere modo accentum penultima potest, vide consectarium paulò ante positum.

III. Ob Accentum sive distinctivum sive continuativum, 1. in præteriti tertia persona fæminina propter

pter suffixa אֶתְכָתָה, מִשְׁאַתָּם. 2. In Futuro, vel propter Apocopen נִ radicalis à - in י definentis, ut וַיֵּשֶׁתְחֹזֵק pro וַיִּשְׁתַּחֲזֵק, vel בְּ Epentheticum ante suffixa, ut יִשְׁרָתְנָךְ Esa. 60. v. 7.

Vel fit trajeccio ex penultima ad ultimam, saepius accentus continuativi, rarius distinctivi, in personis singularibus Præteritorum, propter præfixum י, ut יְהִבְרֹלָה וַיִּקְרֹרָן &c.

Tantum de Accentu Tonico. Accentus Euphonicus est, qui vocum pronunciationi solum suaviori inservit, & duplex esse potest Metheg & Maccaph.

Metheg est, qui *Tonico* in eadem voce præmissus, vocis sonum reddit gratum & venustum. Hic ab Accentu sive *Tonico*, sive *Euphonico*, aut penultiimam, aut antepenultiimam syllabam occupat.

I. Penultiimam syllabam occupat, eadem existente longa, sequente Scheva mobili, aut litera quiescente, nec non Scheva muto finali in dictione per Maccaph sequenti annexa, ut לְאַיְירָעַ שְׂמִרִי, vel brevi sequente uno Scheva, ut תְּמִימָן, sed hoc posterius raro adscribitur.

II. Antepenultiima seu tertia syllaba ab accentu, sive punctum longum habeat, sive breve, sequente Scheva aut Dages cum Metheg notatur: ut לְלִשְׁוֹנָתָם הַאֲחֶר. Alias si ante hanc vocalem brevem præcesserit punctum aliud וְאַתָּה, rejicitur ad quartam, ut אַתָּה.

III. Penultiimam vel antepenultiimam Metheg occupat, quotiescumq; Scheva compositum eam vel actu vel potentia subsequitur: ut תְּמִימָן שְׂמִרִי.

IV. Scheva deniq; sub dictioris initium, si syllaba ea fuerit ab accentu secunda seu penultiima, ut & qualibet alia in principio.

*principio dictionis polysyllabæ in Dages finita, Metbeg notatur,
ut יְהִי.*

OBSERVATIONES.

I. *Metheg sèpè extruditur succedente ipsi accentu tonico, quod sit, quotiescumq; retrahitur accentus tonicus in locum quem antea Metheg occupabat.*

II. *Metheg in libris Biblicis non ubiq; dictionibus quibus competit adscriptum est, sed plus minusve interdum in uno, quam in altero libro.*

Tantum de Metheg, sequitur Maccaph, quod est lineola transversa, duas tresyè dictiones accentu tonico privatas ita connectens, ut cum ultimæ dictionis accentu unâ pronunciatione venustè conspirent. Fit hoc ipsum potissimum, quando voces monosyllabæ aliis longioribus vel præponuntur, vel postponuntur, ut יְהִי־רֹקֶן ; יְהִי־צָרָעֵר : Interdum etiam bisyllabæ conspirant, ut לְעֵג־לְמַיִם .

Duo autem causatur Maccaph, 1. privat dictio-
nem præcedentem suo accentu tonico, ut קְלִי־מִתָּה ,
2. mutat Cholem & Zere ante consonam mobilem in suas breves, hoc est illud in רֹקֶן , hoc verò in צָרָעֵר , ut אַתְכָלָא־יְבִיו pro אַתְכָלָא־יְבִיו , quando scilicet literam quiescentem non includunt, tunc enim immutata manent, ut קְבּוֹד־אַל , חֲלִי־מִתָּה . Sic etiam legitur Prov. 21. v. 7 quemadmodum nec Maccaph in his monosyllabis mutatur, ut בְּנֵי עַתְשֵׁי , יְמִינֵי עַתְשֵׁי .

CAPUT VI.

DE NOTATIONE VOCUM.

Hactenus partes Vocis fuerunt tum essentiales, tum accidentales: sequitur nunc vocis totius consideratio,

ratio, in qua primo consideranda occurrit cum ejusdem notatio, tum distributio.

Notatio est, qua Vociis aut *Species* aut *Figura* inquiritur: *Species* est duplex, *Primitiva*, quæ Hebris שׁוֹרֶשׁ hoc est radix appellatur, constans solum tribus literis radicalibus, ut קָלַח regnavit, estq; ut plurimum tertia persona præteriti Kal. *Derivativa*, quæ à radice descendit, & triplici modo formatur: 1. *Nuda punctorum vocalium immutatione*, ut קָלַד. 2. *Literarum radicis augmentatione*, eaq; vel in principio, ut מְכַר à כָּר, vel in fine, ut מְלֻכִּת à לְכִת; vel utrobique, ut מְלֻכָּת. 3. *Literarum radicis diminutione*, idq; itidem vel in principio, ut שְׁנָה somnus, à שְׁנֵי dormivit; vel fine, ut יְד manus, à יְדָה; vel utrobique, ut חְתָב lectus, à חֲתָב; vel in medio, ut יְהִי peregrinus, à יְהִי; vel etiam in medio & fine, ut יְהִי irrigatio, à יְהִי.

Literæ autem, quæ hujusmodi voces derivatas efformant, sunt septem, & dictioni חָמְנִי includuntur, unde etiam usus obtinuit ut vulgo literæ Heemanticæ appellantur. Hæ verò literæ, vel initio dictiōnis apponuntur, vel fini excepto נ, quod tantum ab initio servit.

CAPUT VII.

DE DIVISIONE VOCIS IN GENERE, ET DE NOMINE IN SPECIE.

Tantum de Notatione, sequitur ejus Distributio in Declinabilem & Indeclinabilem. Vox Declinabilis est, quæ cum secundum numeros, tum secundum genera

genera flecti potest: estq; vel Nomen vel Verbum.

Nomen est dictio per numeros & genera tantum declinabilis: estq; vel primarium, vel secundarium.

Primarium est, quod rem primò notat, idq; vicissim consideratur vel ratione divisionis, vel communium accidentium.

Dividitur Nomen in Substantivum & Adjectivum: Illud porro vel commune est, vel proprium. Hoc verò vel Absolutum est, vel Relatum. Absolutum, ut קָדוֹל magnus, קָדוֹלָה magna.

Huic accedit comparatio, quam Hebræi circumloquuntur, in Comparativo vel per Præpositionem וְ præ, vel Adverbium intendendi יִוְתַר magis: In Superlativo verò per Præpositionem בְּ in vel inter, vel per Adverbium intendendi טַבְדֵל valde; vel per geminationem & repetitionem vocis ejusdem, ut טַבְדֵל; vel deniq; per positivum cum Genitivo plurali, ut מְלָכִים.

Relatum, vel cum determinatione Numeri; qui vel Cardinalis, ut אֶחָד unus, שֶׁנִים duo: vel Ordinalis, ut אֶחָדָה Primus, שֶׁנִי Secundus &c. Vel cum determinatione originis, idq; vel Patronymicum, ut שאולites Saulites; vel gentilium, ut מצרי Egyptianus.

CAPUT VIII.

DE ACCIDENTIBUS NOMINIS.

Accidentia Nominis sunt quatuor, Genus, Numerus, Casus & Declinatio.

Genus est vel Masculinum, vel Fæmininum, vel

C 2 Com.

Commune. Neutrum Hebræi non habent, sed pro eo ut plurimum utuntur Fæminino.

Cæterum in Genere notetur, tum Formatio, tum Ratio cognitionis. Formatio propriè est vocum Masculinarum quidem quæ in י. desinunt, & Fæmininarum quæ vel in ה. vel ה exeunt.

Masculina Adjectiva in י. deducuntur à Substantivis, tam Masculinis, ut à חָמֵשׁ libertas, est חָמֵשׁ li-
ber; quam Fæmininis, ut à יְהוּדָה Judæa, est יְהוּדֵי Ju-
dæus, à מִצְרַיִם מצרים Ägyptus, est Ägyptius.

Fæmininæ voces in ה. veniunt tum ab Adjecti-
vis, ut à קָרְנָלָס manus fit קָרְנָלָה; tum à Substantivis,
ut à מלך Rex, est מֶלֶךְ Reginæ.

In ה servile exeuntes formantur à Masculinis in י.
desinentibus, ut à חָמֵשׁ liber, est חָמֵשׁ libera, à
מצרי Ägyptius, est מצראית Ägyptia.

Cognitionis ratio dependet tum ex significatione,
tum terminacione.

Significatione Masculina sunt: Virorum, Offi-
orum Virilium, Montium, Fluviorum, Populorum
& Mensium nomina, ut יְהֹוָה, פָּתָח, מְרוֹת, בְּרִית,
אֲשֶׁרֶב, נְבָנָה, נְגָן.

Fæminina sunt, Propria Mulierum, Muliebrium
Officiorum, Urbium, Regionum, Membrorum cor-
poris animalis & Plagarum mundi nomina, ut גְּתָן,
אַפְּנַי יְדָה, מִצְרַיִם, בְּרִל אַנְגָּל.

Communia sunt Numeralia à viginti ad mille, ut
עָשָׂר וָשָׁנָה &c. Item omnia illa, quæ sub una terminati-
one sexum utrumq; continent, ut כָּל omnis, זָבֵחַ
pecus, &c.

Termi-

Terminatione Masculina sunt ut plurimum, quæ in literam radicalem quamcunq; exeunt, ut **אֵל** vallis, **אַרְבָּה** insidiæ, **גֶּת** piscis. Pauca excipiuntur Fæminina, nonnulla etiam sunt Communia, quæ videri possunt apud Buxtorff. in Thesauro Grammatico lib. I. cap. 8. & apud Weiganmeejenim in Tabulis lib. I. cap. 13.

Fæminina sunt quæ vel in **נִ**, vel **תִּ** servile exeunt, ut **צְרָמָה**, **צְרָמָתִ**, ubi tamen excipiuntur, quæ in servilem desinunt, aut **תִּ** loco **נִ** habent, ut **שְׁוִיאָתָה**, **שְׁוִיאָתָתִ**, **אֲבָהָה** hæc enim Masculina sunt.

Numeri Nominum sunt tres: Singularis, cuius variæ sunt terminations.

Dualis est vocum res binas vel natura, vel arte vel cogitatione significantium, terminatio ejus est **וְיַ**, ut **וְיַד** manus, **וְיַדְיַ** multæ binæ manus, **מְאַנְיָנִים** bilanx, **וְיַיְמִים** biduum, & **וְיַמִּים** multi dies.

Pluralis Numerus in Masculinis desinit in **וְיַ**, ut **רְכָרִים**, in Fæmininis verò in **וְתִ**, ut **צְרָקִותִ**.

Casus sunt sex: Nominativus, Genitivus, Dativus, Accusativus, Vocativus & Ablativus. Hi Casus terminatione non differunt, sed eandem omnes habent, Numeri tantum terminatione distinguuntur: Idcirco ex structura sermonis & rectione syntactica discernendi sunt. Nonnunquam verò adduntur notæ quibus aliquo modo dignoscuntur: Nominativo præponitur **לְ** sequente Dages forti, quod vocari solet **לְ** notificans vel Emphaticum; verum sæpissimè etiam aliis Casibus præponitur, idcirco non est perpetua nota Nominativi. **לְ** Genitivum possessoris ut & Dativum notat. Rabbini Genitivo notam **לְ** frequentem.

quenter præfigere solent. **תְּנָא** Accusativum, sæpe tamen etiam Nominativum vel Ablativum designat. Ablativus frequentissime per **וְ** exprimitur.

Declinatio Nominum duplex est: Prima vel Secunda.

Prima est Masculinorum, quorum terminatio singularis varia est, Pluralis vero definit in **יְמִים**, ut **זְבַר**, **לְשֹׁן**, **חִסְיוֹן**, **מְלָכִים**, **קְלָבִים**, **חִסְרָה**, **סְפִירָה**, **לְבָבוֹת**, **קְרָשִׁים**, **קְרָשָׁה** vel **קְרָשִׁיָּה**, alias nulla in literis fit mutatio.

Accidit autem huic Declinationi Anomalia Numerorum, quæ complectitur vel Singularia tantum, ut sunt 1. Nomina Propria, ut **גָּדָר**, **גָּשָׂה**. 2. Metalorum, ut **זְהָב** aurum, **זְרַבָּץ** argentum. 3. Liquidorum, ut **יְמִין** vinum, **תְּרוּשָׁה** mustum. Vel Pluralia tantum, ut Nomina Ætatum ante ultimam radicalem **י** habentia, ut **עֲלוֹמִים** pueritia, **עֲלֹמָה** adolescentia, **קִינִּים** senectus, &c. Vel Dualia tantum, quæ usu dignoscenda, ut **יְמִים** aquæ, **שְׁפִיטִים** coeli. Præsertim vero res binæ arte, ut **מְאֻבִּים** bilanx, **מְכַנְּסִים** fæmoralia.

Secunda Declinatio est Fæmininorum, cuius terminatio pluralis est **אֶזְקּוֹת**, ut **אֶתְּנָה**, **אֶתְּנָה**, **אֶתְּנָה**, **אֶתְּנָה**, **אֶתְּנָה**.

Anomalia Numerorum hic eadem est quæ supra fuit.

Anomalia Declinationum hic observanda est.

I. Quædam Masculina more Fæmininorum flectuntur, ut **אֵבֶן** pater, **אֵבֶן** patres.

II. Quædam Fæminina more Masculinorum vicissim flectuntur, ut **אֶלְחָשָׁן** quercus, **אֶלְמָם** **אֶלְמָם** &c.

III. Quædam utroq; modo flectuntur, ut **חַיקָּלָה** **חַיקָּלָה** חוכלים

חִכְלוֹת & חִכְלָה, quæ usu omnia addiscenda sunt.
Vide Thesaurum Grammat. Buxtorfi lib. I. cap. 10.

CAPUT IX.

DE PRONOMINE.

Tantum de Nominе Primario. Sequitur Vicarium, quod & Pronomen vocamus, quod est dictio, quæ vicem Primarii nominis subit, cum ejusdem alias integrata foret repetitio. Estq; vel Integrum vel Defectivum.

Integrum, quod per Numeros declinabile & variabile est. Idque rursus vel Separabile vel Inseparabile.

Separabile est, quod per se dictionem constituit, & est vel primæ, vel secundæ, vel tertiaræ personæ, uti ex hac tabella subjecta videre est.

In Singulari.

1. אֵנִי *vel* אֲנַנִּי Ego. Com. |
2. אַתָּה Tu. M.
3. אַתְּ Tu. F.
4. חָיָה Ille.
5. חָיָה Illa.

In Plurali.

1. אַنְחָנוּ <i>vel</i> אֲנַחֲנִי Nos. Com.	2. אַתָּה <i>vel</i> אַתְּ Vos. M.
2. אַתְּ <i>vel</i> אֲתָּה Vos. F.	3. סָמֶךָ <i>vel</i> סָמֶךָ Illi.
	4. סָמֶךָ <i>vel</i> סָמֶךָ Illæ.

Pronomen inseparabile vel Præfixum est, vel Suffixum: Præfixa duo sunt ח & ו sequente Dages fortis; Illud est Demonstrativum contractum ex חָיָה, & significat Hic, Hæc, Hoc. Hoc verò est Relativum contractum ex שָׁנָה Qui, Quæ, Quod, de quibus plura infra in Syntaxi Præfixorum.

Suffixa

Suffixa in specie Affixa, itidem ab integris orta
sunt sequentia 19.

Suffixa Singularia.

1. מְנִי Me, Meus, a, um. *Com.*

2. תְּנוּ Tu, Tuus, Tua, Tuum.

3. הַלְּאֵלָה, הַלְּאֵלָה, מִלְּאֵלָה, מִלְּאֵלָה, M. Ille, Illum, &c.
הַלְּאֵלָה, הַלְּאֵלָה, F. Illa, Illam, &c.

Suffixa Pluralia.

1. נָנוֹ Nos, Noster, a, um. *Com.*

2. כָּמָנוֹ M. וָנוֹ F. Vos, Vester, a, um.

3. טָרָנוֹ M. Illi, Illorum, Illos, &c.
טָרָנוֹ F. Illæ, Illarum, Illas, &c.

Declinantur Affixa si notæ Casuum illis præponantur, ut in Genitivo & Dativio præposito נִי fit.

In Singulari,

1. מֵנִי Mei vel Mihi.

2. תֵּנוּנִי Tibi, M.

3. לְנוּנִי Tibi, F.

3. אֶנוּנִי Ei, M.

3. אֶנוּנִי Ei, F.

In Plurali,

1. נָנוֹנִי Nobis, *Com.*

2. כָּמָנוֹנִי M. וָנוֹנִי F. Vobis.

3. טָרָנוֹנִי M. טָרָנוֹנִי F. Illis.

Accusativum format Particula נָנָה, si suffixis præponatur, atq; tunc ob convenientiorem συγγριαν ante suffixa levia mutatur in נָנָה, ut

In Sin-

In Singulari.

1. אֹתָן Me. Comm.
2. אֹתָהּ Te. *Masc.*
אֹתָהּ Te. *Fem.*
3. אֹתָן Illum.
אֹתָהּ Illam.

In Plurali.

1. אֹתָנִינוּ Nos. *Com.*
2. אֹתָקָם *g* Vos. *M.*
אֹתָקָנוּ *g* Vos. *F.*
3. אֹתָקָם *g* Illos.
אֹתָקָנוּ *g* Illas.

Ablativum dictio וְ format duplicato ut plurimum ו hoc modo:

In Singulari.

1. מִמֶּנִּי, מִמֶּנּוּ, מִמֶּנּוּן à me. *Com.*
2. מִמֶּתֶךְ *g* à te. *Masc.*
מִמֶּתֶךְ *g* à te. *Femin.*
3. מִמֶּנְחוֹ, מִמֶּנְנִי *g* ab illo.
מִמֶּנְנִיהָ *g* ab illa.

In Plurali.

1. מִמֶּנּנוּ à nobis. *Judei Orientales* hoc legunt
מִמֶּנּנוּ, ut distingvatur à
3tia persona singulari.
2. מִמֶּכֶם, מִמֶּכָּם *g* à vobis. *Masc.*
מִמֶּכָּנוּ *g* à vobis. *Femin.*
3. מִמֶּנְחָם *g* ab illis. *Masculin.*
מִמֶּנְחָנוּ *g* ab illis. *Femin.*

Nota in Suffixorum Pronominum usu non respicitur genus dictionis cum qua componuntur, sed subjectum cuius vice ponuntur. Ut si dixero, Pater tuus, & Fæminam allocutus fuero, non dico אֲבִיךָ, sed

D אֲבִיךָ

אֲבָנִי; non enim hic respicitur genus vocis אַבָּ, sed Subjecti nempe fæminæ, cuius loco suffixum יְ po-nitur.

Tantum de Pronomine integro. Defectivum est aliud numero, idq; vel Plurali, ut interrogativum Personæ וְ quis vel quæ? & rei, ut וְ מַה, מַה, מַה quid? Scribitur autem וְ ante vocem litera dagesstibili inchoatam, cui dages imprimit. וְ ante נַה & רַ, וְ verò ante יְ & חַ; & Demonstrativum Masculinum וְ hic, Fæmininum וְ, וְ hæc. Commune יְ & יְ hic & hæc; Item וְ illæ, illum. Vel est, defectivum Singulari, ut לְאֵן, חַלְאֵן illi, illæ, illa.

Aliud Numero & Genere Infinitum est, ut Relativum וְשָׁנָא qui, quæ, quod, unde præfixum וְ, de quo antea.

CAPUT X.

DE VERBO.

ATq; sic fuit Nomen, sequitur Verbum, quod est dictio flexilis, cum per Numeros & Genera, tum per Tempora, Personas & Conjugationes.

Numeri duo sunt: Singularis & Pluralis.

Genera eadem quæ in Nominibus, Masculinum, Fæmininum & Commune.

Tempora sunt quinque: Præteritum, Participium, Infinitivus, Imperativus & Futurum.

Præteritum, ut וְ visitavit, complectitur tam Imperfectum quam Plusquamperfectum.

Parti-

Participium geminum est, Præsens, ut פִּזְבַּח visitans. Præteritum, ut פִּזְבַּח visitatus.

Infinitivus, ut פִּזְבַּח visitare.

Imperativus, qui & Futurum Imperans dicitur, ut פִּזְבַּח visita.

Futurum absolute sic dictum, ut פִּזְבַּח visitabo.

Persona est diversa & peculiaris Verbi in iisdem numeris formatio, eaq; triplex, Prima, Secunda & Tertia. Fit tamen flexionis initium in Præterito à tertia persona, quia simplex est, & purum thema in Conjugatione Kal continet.

CAPUT XI.

DE CONJUGATIONIBUS HEBRAEORUM.

Conjugationes Hebraeorum sunt quatuor, quarum tres solum priores passivum habent, quarta ob reciprocam significationem atque actionem non item, harum notetur tum Ordo tum Character.

Quoad Ordinem, Prima vocatur Kal, id est Levis vel Paal ab antiquo Paradigmate לְעָלָה, & continet Verba vel Neutra, quæ alias Intransitiva appellantur, ut שָׁמַר stetit, & hæc neq; Participium Pahul, neq; Passivum habent: vel Activa seu Transitiva, quorum actio in aliud transit subjectum, ut רְכַשֵּׁה custodivit, horum Passivum est Niphah.

Verba Passiva Niphah, quorum Activum Paal non extat, exponuntur ac si essent de Conjugatione Kal, ut שְׁבַע juravit.

D 2

Secunda

Secunda vocatur Pihel, & continet verba solum Activa, hinc quæ in Kal Neutra sunt, hic fiunt Transitive : ut **לִפְרֹר** didicit, **לִפְרֹר** docuit. Quæ ibi Activa sunt, hic intenduntur, ut **אָכַל** **אָכַל** comedit, **אָכַל** voravit, hujus Passivum est Pyhal.

Tertia vocatur Hiphil, & verba continet transitive, quæ actionem transferunt in alium, ut **הִפְרֹזֶר** fecit visitare, hujus Passivum est Hophal.

Quarta Conjugatio appellatur Hithpahel, & verba, quæ reciprocum denotant actionem, complectitur, ut **הִתְפֹּרֵךְ** visitavit seipsum, *vel* visitari fecit seipsum.

*Sequuntur Paradigmata quatuor prædictarum
Conjugationum.*

P R I M A C O N J U G A T I O,

Activa KAL, & ejus Passiva

NIPHAL.

Præteritum Niphal.

Singulariter.

Fem. *Masc.*

גִּבְרִיתָ

גִּבְרִיתָ 3.

גִּבְרִיתָ

גִּבְרִיתָ 2.

גִּבְרִיתָ I.

Plural.

גִּבְרִים 3.

גִּבְרִים 2.

גִּבְרִים I.

Præteritum Kal.

Singular.

Fem. *Masc.*

פִּגְרִיתָ 3. Pers.

פִּגְרִיתָ 2.

פִּגְרִיתָ I.

Pluraliter.

פִּגְרִים 3.

פִּגְרִים 2.

פִּגְרִים I.

Parti-

		29.	
Participium Præsens. <i>Singularis.</i>		Particip. Præsens Benoni. <i>Singularis.</i>	
Fæm. Masc. נִפְקָר vel נִפְקָרָה		Fæm. Masc. פִּקְרָה vel פִּקְרָה	
<i>Pluralis.</i>		<i>Pluralis.</i>	
נִפְקָרוֹת גִּפְקָרוֹת		פִּקְרֹוֹת פִּקְרֹוֹת	
Infinitivus.		Infinitivus.	
הַפְקָר		פִּקְרֵר vel הַפְקָר	
Imperativus. <i>Sing.</i>		Imperativus. <i>Sing.</i>	
Fæm. Masc. הַפְקָרְךָ		Fæm. Masc. פִּקְרְךָ vel הַפְקָרְךָ	
<i>Plural.</i>		<i>Plur.</i>	
הַפְקָרְנוּ הַפְקָרְנוּ		פִּקְרְנוּ פִּקְרְנוּ	
Futurum. <i>Sing.</i>		Futurum. <i>Sing.</i>	
Fæm. Masc. אֲפִקָּר	I.	Fæm. Masc. אֲפִקָּר vel אֲפִקָּרָה	I.
Comm. הַפְקָרְךָ	2.	Comm. הַפְקָרְךָ	2.
הַפְקָרְנוּ	3.	הַפְקָרְנוּ וְפִקְרְנוּ	3.
	D 3		<i>Pluralis.</i>

Pluralis.			Pluralis.	
Comm.	נְפָרֶךְ	1.	Comm.	נְפָרֶךְ
	תְּפָרֵנוֹת	2.		תְּפָרֵנוֹת
	וְפָרָנוֹת	3.		וְפָרָנוֹת

SECUNDA CONJUGATIO,

Pihel & ejus Passiva Pyhal.

Præteritum Pyhal.

Singularis.

Fæm. Masc.

נְפָרֶךְ נְפָרֶךְ 3.

נְפָרֶת נְפָרֶת 2.

נְפָרֶתוֹ נְפָרֶתוֹ 1.

Pluralis.

נְפָרָנוֹת נְפָרָנוֹת 3.

נְפָרָנות נְפָרָנות 2.

נְפָרָנוֹת נְפָרָנוֹת 1.

Particip. Præsens Benoni.

Singularis.

Fæm. Masc.

נְפָרֶךְ נְפָרֶךְ

Pluralis.

נְפָרָנוֹת נְפָרָנוֹת

Præteritum Pihel.

Sing.

Fæm. Masc.

נְפָרֶךְ נְפָרֶךְ 3.

נְפָרֶת נְפָרֶת 2.

נְפָרֶתוֹ נְפָרֶתוֹ 1.

Plural.

נְפָרָנוֹת נְפָרָנוֹת 3.

נְפָרָנות נְפָרָנות 2.

נְפָרָנוֹת נְפָרָנוֹת 1.

Particip. Præsens Benoni.

Singularis.

Fæm. Masc.

מִנְפָרֶךְ מִנְפָרֶךְ

Plur.

מִנְפָרָנוֹת מִנְפָרָנוֹת

Infinitivus.

נְפָרֶךְ

Impe.

Particip. Præterit. Pahul.

Singul.

Fæm. Masc.

מִפְקָר מִפְקָרָה *vel* מִפְקָרָת

Pluralis.

מִפְקָרוֹת מִפְקָרוֹת

Infinitivus.

מִפְקָר

Imperativo caret.

Futurum.

Sing.

Fæm. Masc.

Comm. אַמְפָקָר I.

תִּמְפָקָר II.

תִּמְפָקָר III.

Plur.

Comm. גַּמְפָקָר I.

תִּגְמָפָקָר II.

תִּגְמָפָקָר III.

Imperativus.

Sing.

Fæm. Masc.

מִפְקָרִי מִפְקָרָה

Plur.

מִפְקָרִים מִפְקָרִים

Futurum.

Sing.

Fæm. Masc.

Comm. אַמְפָקָר I.

תִּמְפָקָר II.

תִּמְפָקָר III.

Plur.

Comm. גַּמְפָקָר I.

תִּגְמָפָקָר II.

תִּגְמָפָקָר III.

TERTIA CONJUGATIO Hiphil

& ejus Passiva Hophal.

Præteritum Hophal.

Singularis.

Fæm. Masc.

תִּמְפָקָרָה 3.

תִּמְפָקָרָת 2.

Comm. תִּמְפָקָרִת I.

Præteritum Hiphil.

Singularis.

Fæm. Masc.

הַמְפָקָרָה 3.

הַמְפָקָרָת 2.

Comm. תִּמְפָקָרִת I.

Plura-

		<i>Pluralis.</i>		<i>Pluralis.</i>
		<i>Comm.</i>	3. חֶפְקוֹרִי	3. חֶפְקוֹרִי
			2. חֶפְקוֹרָקִים	2. חֶפְקוֹרָקִים
			1. חֶפְקוֹרַנִי	1. חֶפְקוֹרַנִי
		<i>Partic. Præter. sive Pahul.</i>		<i>Particip. Præsens Benoni.</i>
		<i>Singularis.</i>		<i>Singularis.</i>
	Fæm.	Masc.		Fæm. Masc.
	מִפְקָר	מִפְקָרָה vel מִפְקָרָת		מִפְקָרִיד מִפְקָרִית
				<i>Pluralis.</i>
		<i>Pluralis.</i>	מִפְקָרִים	מִפְקָרִים
		מִפְקָרִות		
		<i>Infinitivus.</i>		<i>Infinitivus.</i>
		חֶפְקָר		חֶפְקָר vel חֶפְקָרִיד
		<i>Imperativo caret.</i>		<i>Imperativus.</i>
				<i>Sing.</i>
	Fæm.	Masc.		Fæm. Masc.
	Comm.	1. אֲפָקָר		סֵפְקָרִי
		2. חֶפְקָר		
		3. יְפָקָר		<i>Plur.</i>
				סֵפְקָרִים חֶפְקָרָקִים
		<i>Futurum.</i>		<i>Futurum.</i>
		<i>Sing.</i>		<i>Sing.</i>
	Fæm.	Masc.		Fæm. Masc.
	Comm.	1. אֲפָקָר		2. תְּפָקָרִי
		2. חֶפְקָרִי		3. נְפָקָרִי
		3. יְפָקָרִי		
				<i>Pluralis.</i>
		<i>Pluralis.</i>		1. נְפָקָרִיד
	Comm.	1. גְּפָקָר		2. תְּפָקָרִים
		2. חֶפְקָרִים		3. נְפָקָרִים
		3. יְפָקָרִים		

QUAR-

QUARTA CONJUGATIO,

HITHPAHEL.

Præteritum.

Sing.

Fæm. Masc.

תְּהִפְקַדָּנָה 3.

תְּהִפְקַרְתָּ 2.

תְּהִפְקַרְתִּי 1.

Pluralis.

Comm. תְּהִפְקָרָן 3.

תְּהִפְקָרָתָם 2.

Comm. תְּהִפְקָרָנוּ 1.

Participium.

Sing.

Fæm. Masc.

מְתִפְקָדָה vel מְתִפְקָרָה

Pluralis.

מְתִפְקָרוֹת מְתִפְקָרוֹת

Infinitivus.

תִּתְפַּקֵּד

Imperativus.

Sing.

Fæm. Masc.

תִּתְפַּקֵּד

Pluralis.

תִּתְפַּקְרָנוּ

E

Futu-

Fem.	Masc.
------	-------

Comm.	אָתַפְקָר	1.
-------	------------------	----

הָתַפְקָרִי	הָתַפְקָרֶךְ	2.
--------------------	---------------------	----

הָתַפְקָרֶךְ	וְתַפְקָרֶךְ	3.
---------------------	---------------------	----

Pluralis.

בְּתַפְקָרֶךְ	1.
----------------------	----

תַּפְקָרָן	תַּפְקָרָנֶךְ	2.
-------------------	----------------------	----

וְתַפְקָרָנֶךְ	3.
-----------------------	----

CAPUT XII.

DE CHARACTERIBUS CONJUGATIONUM, TAM SPECIA LIBUS QUAM COMMUNIBUS.

NIBUS.

Characteres Conjugationum, in genere includunt cum literas serviles, tum literarum & vocum punctuationes.

Literæ serviles sunt Characteres Conjugationum; idemq; vel Speciales singularum, vel Communes.

Specialis character in Niphal est ג, ut גְּמַלֵּךְ; in Pihel & Pyhal litera media radicalis per Dages geminata; in Hiphil & Hophal נ; in Hithpahel נְ assumpto נ, ut חֲתַפְקָרֶךְ.

Ubi notandum, quod in quarta hac Conjugatione in verbis à ה, ס, ש, ו, incipientibus, fiat metathesis in initio

initio primæ radicalis & ה servilis, quod & insuper post י in י, post ו verò in ו transmutatur: ut זרְעָה, חַשְׁפָּרְתָּא, קַחְטָה, חַסְפָּלָה.

Communes Characteres temporum propriè sunt notæ, vocanturq; alias augmenta, quod illorum adventu dictiones crescant: sunt verò hæc vel initialia vel finalia.

Initialia porrò sunt vel omnibus Conjugationibus communia, vel aliquibus. Omnibus communia sunt quatuor literæ אִתְמָן אִתְמָן formativæ Futuri, notat namque

נ 1. personam sing. Com. ut אֲפָקָר
תְּפִקָּרִין תְּפִקָּרִין 2. pers. sing. Masc. & Fæmin. ut
תְּפִקָּרָבָה תְּפִקָּרָבָה
ה 2. pers. plur. Masc. & Fæm. ut תְּפִקָּרִין
תְּפִקָּרָבָה 3. pers. sing. Fæmin. ut תְּפִקָּרָה
י 3. pers. sing. & plur. Masc. ut יְפִקָּרָה
כ 1. pers. plur. ut כְּפִקָּרָה |
|--|

Vel si ita disponere placet.

In Plur.	Perf.	In Sing.	Perf.
F.	M.	F.	M.
נ	נ	א	א
ת	ת	ת	ת
ת	י	ת	י

Aliquis Communes sunt מ & ח. מ quidem in utroq; Participio Pihel & Hiphil, ut & quarta Hithpahel. In Pihel, ut מְפִקָּר. In Hiphil, ut מְפִקָּר. In Hithpahel, ut מְחַפָּקָה. In verò in Infinitivo & Imperativo Niphal, ut חַפָּקָה.

Augmenta hæc initialia sunt vel simplicia, vel composita. Simplicia sunt quæ una litera constant:

E 2 Com-

Composita, quæ duabus literis mobilibus, sive expressis sive per dages occultatis, ut חַקָּן, ubi ה character temporis cum נ charactere Conjugationis, quod hic in Dages absconsum est, augmentum constituit compositum.

Finalia augmenta sunt vel Generis & Numeri tantum, vel Generis, Numeri & Personæ simul.

Generis, & quidem Fæminini terminatio tantum est vel ה, in tertia persona Præteriorum, & in Participiis omnium Conjugationum, ut פְּקוּדָה בְּקָרָב, sic פִּיקָּדָה &c. vel ה præeunte gemino Sægol aut Patach vicario, in Participiis fæmininis tantum, ut פִּיקָּרָה שְׁמַנְתָּה.

Numeri tantum Pluralis י & quidem ז. in tertia persona Præteriti, ut פְּקוּדָה. 2. Imperativo Masculino, ut פְּקוּדֵי. 3. Secunda & tertia persona Futuri, ut וְפְּקוּדָה תְּפְּקוּדָה.

Generis, Numeri & Personæ simul sunt vel Præteriti vel Futuri utriusque.

Præteriti terminationes sunt sequentes:

In Singulari.

ה 2. pers. Masc. ab אַפְּקָד, ut פְּקוּדָה

ה 2. pers. Fæmin. ab אַפְּקָדָה, ut פְּקוּדָה

ה 1. pers. Com. ab אַנְפָּקָד, ut פְּקוּדָה

In Plurali.

ם 2. pers. Masc. ab אַפְּקָדִים, ut פְּקוּדִים

ם 2. pers. Fæmin. ab אַפְּקָדִות, ut פְּקוּדִות

ם 1. pers. Com. ab אַנְפָּקָדִים, ut פְּקוּדִים

Impe.

Imperativi & Futuri terminationes sunt 1. Fæm.
sing. ab הַפְקָרֵן, ut הַיָּא, הַפְקָרֵן, הַנִּה Fæm. plur. ab הַגְּנָה
vel הַתְּפִקְרָנָה, ut הַתְּפִקְרָנָה, הַתְּפִקְרָנָה.

Augmenta finalia sunt vel syllabica vel אֲסִילָאָכָא;
Syllabica, quæ per se syllabam constituunt, ut הַ, מַ, יַ; אֲסִילָאָכָא, quæ per se syllabam non efficiunt, ut וַ, וַ, וַ.

Tantum de literis servilibus. Sequitur Punctatio, quæ vel literarum est Servilium vel Radicalium.

Serviles iterum sunt vel Initiales, vel Finales.
De Initialibus notentur Regulæ sequentes:

I. Initiales omnes (quoties non immediate sequitur litera quiescens נַ, וַ, וַ) regunt sub se Scheva expressum, ut מִפְקָר, אַפְקָר, הַפְקָר, נִפְקָר, אַפְקָר &c.

II. Sequente alio Scheva, vel Dages fortis, illud regulariter transit in Chirek sub quacunque litera, ut חַפְקִיר, חַפְקָר, נִפְקָר, הַפְקָר, וְאַפְקָר.

III. Irregulariter tameu sub נַ mutatur in וַ, ut אַפְקָר pro אַפְקִיר; sub וַ verò in Hiphil extra Præteritum in וַ, ut הַפְקִיר. In Hophal sequente gutturali in וַ, ut הַצְמָר, vel alia quacunque in וַ & וַ simul, ut הַפְקָר vel הַחְצָר, vel deniq; sequente Dages in וַ tantum, (id quod fit in deficientibus prima radicali) ut שְׁבָר.

IV. Sinon sequitur Scheva nec Dages, sed vocale אַסְעָרָה accentu tonico fultum (id quod semper fit in deficientibus & quiescentibus secunda radicali) transit in וַ, ut מִזְמָר. Excipiuntur tamen hic 1. Præteritum & Participium Hiphil, ubi sub וַ loco וַ est וַ, ut מִסְבָּח חֶקְבָּה. 2. Tota Conjugatio Hophal, ubi וַ est loco וַ ut מִזְמָר וְאַסְעָר &c.

V. Characteres Temporum expungunt Characteres Conjugationum, illorumque puncta assumunt, ut pro מִפְקִיד מַסָּכָה מַבְפְּקִיר.

Finalium augmentorum sequentes sunt Canones:

I. Literæ finales augmentales omnes ante se habent Scheva expressum, ut פְּקִידָן. Excipe ה Particiorum, quod ante se habet vel duplex Sægol, vel geminum Patach vicarium, vel si tertia radicalis נ extiterit. Atque hæc adhibita etiam quinta regula, omnibus verbis perfectis sufficere potest.

II. Augmenta סֻלָּאכָה, ut & הַאֲוֹתָאָכָה, in Præteritis deficientium & quiescentium secunda Radicali in Vocali longa mutant illud in י, ut סְכִוָּתָה תְּקִימָתָה.

III. In Imperativis & Futuris deficientium media, & quiescentium tertia Radicali, ה ante augmentationem, quiescit י in ו, ut חֶסְבָּנָה תְּגִלְוָנָה; sed quiescente ultima נ, præcedit tantum ו sine י, ut תְּפִצְבָּנָה.

IV. Hinc quotiescumque litera quiescens immediete, vel expresse, vel implicitè præcedit, Scheva planè amittitur, ut מְזִתָּה מְזִתָּה.

V. Augmenta הַוְיָה, amittunt Scheva ante se 1. in Hiphil omnium verborum, ut הַקְרִירָה. 2. Deficiente aut quiescente secunda (nec non tertia radicali ה eadem absorpta) ut קְטוּבָה, קְלוּבָה.

Hactenus punctatio fuit Servilium, sequitur punctatio Radicalium, quæ iterum verborum est vel Perfectorum, vel Imperfectorum.

Perfecta verba sunt, quæ inter conjugandum onces tres radicales servant.

Per-

Perfectorum Punctatio omnium optimè ex ipso Paradigmate addisci potest. Ponemus tamen ea de re aliquot regulas.

I. Literæ Radicales sunt vel gutturales , vel non gutturales. Hæ sunt vocum vel initialium per tempora; vel formatarum, seu per genera, numeros & personas flexarum.

II. Punctiones communissimæ vocum Initialium per singula tempora & conjugationes singulas ex hac tabella peti possunt.

CONJUGATIO

	I. A. Kal. P. Niphal.	II. A. Pihel. P. Pyhal.	III. A. Hiphil. P. Hophal.	IV. Hithpahel.
Præteritum.	- - -	- - -	- - -	- - -
Participiū Præsens.	" " "	" " "	" " "	" " "
Participiū Præteritū	" " caret.	" " " " "	" " " " "	" " caret.
Infinitiv.	" :			
Imperativus.	" " "		caret.	caret.
Futurum.	" " "	" " "	" " "	" " "

III. Vo-

III. Vocab flexarum punctatio ita se habet :
Vel enim punctum primæ literæ aliquam sustinere co-
gitur mutationem, vel secundæ.

IV. Punctum initiale Kametz, sortiens antepen-
ultimum ab accentu locum, mutatur in Scheva, quod
fit in 2. plur. Præteriti, & Participio Præterito Kal:
ut פָּקוֹרִים, פָּקוֹרֶת, פָּקוֹרֶת.

V. Punctum terminale ante augmenta syllabica
manet; ut פָּקוֹד, פָּקוֹרִת, פָּקוֹרֶת. Excipe " & ?
Præteritorum, quod mutatur in -, ut אַחֲרֵת, אַחֲרִית,
הַפְּקָרָת, הַפְּקָרֶת.

VI. Ante augmenta אַחֲרָא puncta terminalia
- - (præter Hiphil ubi - transit in '.) & י' mutantur
in Scheva, unde præcedens Scheva mutatur in Chi-
reck. In principio enim dictionis duo Scheva consi-
stere nunquam possunt, unde Regula: Concurrenti-
bus duobus Scheva in principio prius transit in Chi-
reck, ut פָּקוֹרִים, פָּקוֹרֶת &c. Cætera puncta manent.

Tantum de punctuatione literarum radicalium non
gutturalium. Gutturalibus si constat thema literis,
eodem modo flectitur & formatur, si modo hoc obser-
vetur discrimen, quod illis vel ob Scheva simplex, vel
Dages forte accidit.

Ob Scheva simplex, quod illis accidit discrimen
est, quod ejus loco Scheva affiantur composito, quâ
de re sequentes sunt regulæ :

I. Gutturalis litera aut est prima, aut secunda ra-
dicis: Si prima radicis, incipit vocem, vel non inci-
pit: Si incipit, habet sub se loco Scheva simplicis -.
Excipe

Exice נ, quod in Infinitivo & Imperativo Kal habet .., ut אַמְרָת pro אַמְרֵת &c.
Ita sub ח in קָנָה, קָנָה & ח in תָּנָךְ est .., ut תָּנָךְ.

II. Si non incipit vocem, quod fit, quando præcedit sive character Conjugationis, sive augmentum temporis, ejus punctatio æstimatur ex puncto literæ servilis præcedentis; quale enim ibi punctum simplex, tale hic compositum est: ut אַמְרֵת אַמְרָת. Sic אַעֲמֵד אַעֲמָד &c. quod si præcedens punctum fuerit regulare Chireck, sub gutturali est .., unde loco Chireck præcedentis ex Scheva mutati, juxta regulam primam de proprietate Scheva compositi, redit ..: ut אַמְרֵת אַמְרָת. Est enim hæc regula reciproca: Gutturalis punctat se & præcedentem literam: Nam & præcedens litera punctat gutturalem aliquo Scheva afficiendam.

Nota, sæpe fit ut gutturalis punctum suum abjicit, manente sub præcedente litera puncto simplicis, ut יְהִגָּה meditabitur, pro יְהִגָּה.

Tria tamen verba תָּנָךְ, קָנָה & קָנָה Scheva Purum retinent in Futuro Kal, ut אַחֲרָת, פָּרוֹת, יְהִגָּה; ita etiam גָּזָה in Præterito Niphah habet גָּזָה.

III. Si secunda radicis est gutturalis, loco Scheva recipit Chateph Patach, ut אַחֲנָן, אַלְשׁ, & in Imperativo שָׁאַלְןָ pro שָׁאַלְןָ; Ast si utraq; præcedens fuerit gutturalis, in Imperativo Kal pro .. est .., ut אַחֲבָנָי pro אַחֲבָנָי.

Ob Dages forte quod accidit discriminem est, quod gutturales & נ cum Dages forte recipere nequeant, ejus vice præcedens punctum breve mutent in lon-

F gum,

gum, ante י quidem & subservili litera semper, ante medianam radicalem interdum, quod usū venit in secunda & quarta Conjugatione.

Mutantur autem

- in א, ut אָבָרֶבּ
- י in ב, ut בְּרֵבּ
- מ in כ, ut כְּבָרֶבּ
- ט in ד, ut דְּבָרֶבּ

CAPUT XIII.

DE VERBIS IMPERFECTIS.

TANTUM de Verbis perfectis. Verbum Imperfectum est, in quo radicalium trium numerus, vel minuitur vel abundat; Minuitur autem vel una, vel duabus radicalibus. Una minutum radicali est vel Deficiens vel Quiescens. Deficiens est vel in principio, vel medio, vel fine. In hac deficientium forma radicalis absens compensatur per Dages forte, imprimendum subsequenti semper consonae mobili. Quiescens itidem est vel initio, vel medio, vel fine, cuius nota recompensativa est punctum vocale longum, in quo litera quiescit, sive id fiat explicitè, sive implicite.

Prima radicalis litera deficiunt verba incipientia א (ut & unum incipiens א quod est נִפְחַד) sed non sequente gutturali, alias perfectè flectuntur.

Quædam tamen sequente gutturali imperfectè flectuntur, ut נִפְחַד in Niphal, pro נִפְחַד; ita נִתְבַּחַד pro נִתְבַּחַד, *Psal. 38. v. 3.*

Horum

Horum autem Verborum lex perpetua hæc est:
I. Ubiprimæ radicali ו Scheva mutum (quod fit post serviles literas initiales) juxta perfectorum analogiam subscribendum est, absconditur ea per Dages, mediae radicali impressum. Fit autem hoc ipsum in Futuro Kal, Præterito & Participio Niphal, ut & tota Conjugatione Hiphil & Hophal, ut שׁ נָשָׁה שׁ נָשָׁה שׁ נָשָׁה.

Atque hæc Regula generalis est, quæ sequuntur speciales sunt, & certa duntaxat verba concernunt.

II. Quinque verba deficientia prima ו cum præfixis בְּכָלָם in Infinitivo amittunt ו, inq; recompensationem in fine adsciscunt ו, præeunte duplii Sægol aut Patach vicario, ut בְּשַׁת in accedendo à שׁ נָשָׁה; בְּגַעֲתָה sicut tangere, à שׁ נָשָׁה; בְּנַטְעָתָה ad plantandum, à שׁ נָשָׁה; בְּלִפְנַת ad sufflandum, à שׁ נָשָׁה; בְּקַרְבָּת in accipiendo, à שׁ נָשָׁה; cætera sequuntur analogiam.

III. Septem Verba patiuntur ἀφαιρέσιν in Imperativo, ut עַזְתָּrage, à שׁ נָשָׁה; עַזְתָּproficisci, à שׁ נָשָׁה; פְחַד infla, à שׁ נָשָׁה; שׁ עַזְתָּ accede, à שׁ נָשָׁה; שׁ לְאַזְתָּ ejice à שׁ נָשָׁה; שׁ קַרְבָּל osculare, à שׁ נָשָׁה; שׁ קַרְבָּל accipe, à שׁ נָשָׁה; reliqua analoga sunt.

IV. Ad modum deficientium prima ו flectuntur pleraq; incipientia à sequente ו, ut בְּצַדְקָה stetit, &c. ut & hæc duo שׁ נָשָׁה statuit, שׁ נָשָׁה cinxit.

Quiescentia prima radicali, sunt vel incipientia ab ו, vel ו; De quiescentibus ו notetur.

I. Quæ verba ab ו incipiunt, horum Conjugationum anomalia non generalis, sed tantum specialis, & quorundam verborum est, ut in his sex אַבְלָה, אַבְלָה, אַבְרָה,

אָמַר, אָסַף, אָחִין, אָצֵר, reliqua ab נ incipientia analoga sunt.

II. Deinde nec per omnia tempora, nec per Conjugationes singulas, sed tantum in Futuro Kal istam sustinent anomaliam. Hic enim prima נ in prima persona singulari implicitè quiescit in Cholem, ut נְאָמַר, נְאָסַף &c. In cæteris vel explicitè vel implicitè, ut תְּכִלָּה & תְּאַכְּלָה.

Quiescentium prima radicali ' anomalia his comprehenditur regulis:

I. ' in Futuro Kal quiescit vel in Chireck, vel in Zere. In Chireck explicitè seu expresse, & tunc terminatio utplurimum est Patach; ut אִבְשָׁת arescam; In Zere verò utplurimum occultè seu implicitè, atq; tum terminatio utplurimum est Zere, ultima tamen existente gutturali etiam Patach, ut תְּשִׁבָּה, אִישָׁבָה &c.

Novem sunt, quæ implicitè in Zere quiescunt: ut יְנֻרָע cognovit, יְמַנָּה univit, יְתַמָּם concepit, יְלַמָּה peperit, יְלַמָּה ivit, יְקֻשָּׁה luxatus fuit, יְגַנָּה descendit, יְגַנָּה incommodavit, יְשַׁבָּה sedit; cætera utplurimum in Chireck quiescunt rarissimè in Zere.

II. In Niphal, Hiphil & Hophal transit in ' , quod in duabus prioribus præcedente augmento simplici, quiescit in Cholem, ut fit in Præterito & Particípio Niphal, nec non tota Hiphil, (a) ut חִשְׁבָּה, חִשְׁבָּה, חִשְׁבָּה &c. Sed præeunte augmentatione composito fit mobile, ut in reliquis Niphal temporibus, ut אֲנִישָׁבָה, חִשְׁבָּה, מְוִישָׁבָה in Hophal ubiq; quiescit in Schureck ut חִשְׁבָּה.

(a) Quinque verba in Hiphil retinent ' præcedente

dente ", ut חִיטָב benefecit, ad חַילּוֹל ululavit, ad dextram tētendit, חַמְיָה mutavit, חַיָנִק lactavit.

III. Septem verba quiescentia Infinitivum cum literis בְּכָלָם formant, ut quinque deficientia prima ג, eodemq; modo in Imperativo אֶפְעֵתָן patiuntur, ut לְרֻעָה ad cognoscendum, à יְבֻעָה; sicut parere, à לְכַלְתָּה in ambulando, à יְלָךְ; ad indurandum, à יְצַקָּה; in descendendo, à יְנַדָּגָה; ad hæreditandum, à יְרַשָּׁה; In Imperativo duo in Patach exeunt, ut הַעֲזָקָה, reliqua in Zere, ut שְׁבָבָה, בְּרַבָּה. His adde נִתְבַּחַת à נִתְבַּחַת dedit, quod in plurali habet תְּבַחַת.

Tantum de Verbis Imperfectis, propter primam radicalem aliquam anomaliam sustinentibus, sequuntur cum deficientia tum quiescentia secunda radicali.

Secunda radicali deficientia verba sunt, quæ medium geminant, ut סְבָבָה, horum anomalia sequentibus continetur regulis.

Deficientia secunda radicali, in prima & tertia Conjugatione medium literam cum vocali præcedente amittunt, mediæ autem amissæ vocalem, ad primam radicalem rejiciunt, eamq; vel mutatam vel immutatam: mutatam 1. in Niphal in Infinitivo in י, ut חַסְבָּה. In Imperativo & Futuro in Patach, ut אַפְּכָב, חַסְבָּה. 2. In Hiphil ubiq; in Zere, ut סְבָבָה, מְסָבָה &c. immutatam alias semper.

II. In Conjugatione prima ac tertia deficiens litera compensatur per Dages, ultimæ radicali impressum, quotiescumq; aliquid in fine accedit, ut סְבִיבָה, סְבִיבָה, סְבִיבָה &c.

III. Terminale punctum longum recedente accentu mutatur in breve

- נְסֶבֶת נְסֶב ut נְסֶב
- נְסֶבֶת נְסֶב ut נְסֶב
- נְסֶבֶת נְסֶב ut נְסֶב

Excipe si ultima radicalis fuerit י vel ו, tunc enim immutata manent per recompensationem.

IV. In secunda & quarta Conjugatione præter analogam flexionem, quam plerumq; habent, ut סָבַב utraque manet; resoluto Dages characteristico Conjugationis, & Chireck in Cholem, ut סָבַב &c.

Atque sic fuerunt defientia secunda radicali.

Quiescentia secunda radicis litera sunt, quorum media radicalis est ו vel ש quiescens, illud in Chireck, hoc in Cholem vel Schureck: ut קִיל exultavit, כִּיש e-rubuit, שִׁיב reversus fuit. Horum anomalia sequentibus continetur regulis:

I. In tertia Præteriti, ut & Participio Benoni Kal, excidit litera quiescens cum suo puncto, & substituitur Kametz, ut שְׁבָם קְלָם; In reliquis temporibus ubique est ו, ut קְרָם קְרָם.

Nota 1. Siloco - in Præterito sit ו vel ש, manet idem etiam in participio, ut מְתֻמָּם מְתֻמָּם & מְתֻמָּם &c.
 2. Nonnulli per cætera tempora literam quiescentem cum suo puncto, quod in radice fuit, manere malunt: unde אֲלֵי similis erit Infinitivus ac Imperativus, Futurum verò פְּנִיל אֲנִיר &c. & אֲשֶׁר (speciali anomalia existente loco + sub litera Ethan) in Futuro אֲכֹש &c.

II. In

II. In Niphal terminatio ubique est י, ut נִזְבַּח הָקֹם, quod in Præteriti prima & secunda persona transit in י, ut בְּקִוְתָּה.

III. In secunda & quarta Conjugatione convenienter cum deficientibus secunda, ut חַקְיָמָם קִימָם.

IV. Præteritum Hiphil duobus modis flectitur; αὐθικάλως, οὐδὲ αἰαλόγως, ut חַקְמָתָה הָקֹם vel חַקְמָתָה &c.

Tantum de Verbis Imperfectis medium radicalem minuentibus, sequuntur nunc cum deficientia tum quiescentia ultima radicali.

Deficientia tertia radicali sunt in ב & ת desinentia, ut בְּשַׁבַּח habitavit, בְּנַת succidit. Deficit autem hoc ב vel ת, quotiescumque servilium similis subsequitur, in qua per Dages absconditur, ut שְׁבַּנְתָּה habitavimus, שְׁכַּנְתָּה שְׁכַּנְתָּה habitate vos F., pro בְּרַתָּה &c.

Quiescentia tertia radicali sunt desinentia in נ vel נ sine Mappick. Quorum enim tertia est נ perfectè formantur, ut בְּנַת excelluit, בְּמַתָּה concupivit, בְּנַת splenduit, בְּמַתָּה admiratus fuit.

De Quiescentibus נ sequentes notentur regulæ:

I. נ in fine perpetuo quiescit in longa vocali, per analogiam verbi præcedente: quod si per eandem Patach præcesserit, mutatur illud in longum Kametz, ut קְרִיאָה אֲקָרָא קְרִיאָה &c.

II. Quotiescumque נ subscribi Scheva debet, in Præteritis omnium Conjugationum quiescit in נ, ut חַמְצָאתִי טַמְאָתִי &c. Excipe Præteritum Kal Verborum

rum in Kametz desinentium, quod per integrum illud
Præteritum retinetur: ut **מִצְתָּה**, **מִצְתָּה**, &c.

III. Infinitivus Kal sæpe desinit in Cholem afsumpto **נ**, ut **מִצְתָּה** &c.

De Quiescentibus tertia radicali **נ** sequentes sunt Regulæ:

I. Omnia Præteritorum terminatio est Kametz, Participiorum & Futurorum Sægol (excepto tam en Participio Præterito Kal, ubi **נ** mutatur in **י** manente, ut **קָלֵי**) Imperativorum Zere, ut **קָלַח**, **בָּגַלַּח**, **נָגַלַּח**, **אָגַלַּח**, **חָגַלַּח** &c. Infinitivorum denique præter analogam terminationem, etiam Cholem vel **וֹת**, ut in Infinitivo Pihel **קָלַח**, **בָּגַלַּח** vel **גָּלוֹת**.

II. Ubiunque **נ** radicali in Præteritis Conjugationum subscrivendum est Scheva expressum, illud mutatur in **י**, quod in Kal quiescit tantum in Chireck. In cæteris vero Conjugationibus in Zere & Chireck indifferenter, ut **הָגַלְתָּה**, **גָּלְתָּה**, vel **הָגַלְתָּה** &c. frequentius tamen in Zere quam Chireck.

III. Ubiunque **נ** radicali Scheva mobile antescribendum est, absorbetur una cum Scheva, suamq; vocalem ad medium radicalem rejicit, ut **לָלֶל** pro **לָלָל**. Excipe Præteriti tertiam Fæmininam, ubi **נ** mutatur in **ת**, ut **בָּלְתָּה** **קָלְתָּה** vel **גָּלְתָּה** pro **בָּלָתָה**.

Hæc verba in Imperativis & Futuris quarundam Conjugationum sæpe patiuntur Apocopen **נ** radicallis, cuius infra inter figuras Hebræorum Etymologicas ulterior mentio fiet.

Hactenus

Hactenus de Verbis Imperfectis unam radicalem minuentibus, sequuntur Verba Imperfetta duas literas radicales minuentia, quæ ut plurimum conveniunt cum anomalia communi superiorum, unde etiam quælibet verba dupliciter Imperfetta ad superiorum classes referenda, & juxta illorum flexionem formanda. Pauca excipiuntur, quæ speciale anomaliā habent, suntq; vel unius generis, vel diversi.

Unius generis sunt, quorum 1. Prima & ultima, vel deficit, ut **בְּנָה** dedit, vel quiescit, ut **אֵצֶל** egressus est, **אִמְרָה** timuit, **אַפְתָּח** coxit, **אַחֲרָה** venit. 2. Media & ultima quiescit, ut **כִּיְאָה** venit.

Diversi generis sunt, quorum aut prior deficit, ultima quiescit, ut **נָשָׁה** sustulit: aut prima quiescit, ultima deficit, ut **יָתַת** consensit. Octo hæc verba in quibusdam tantum temporibus speciale anomaliā habent, reliqua ut plurimum communem imitantur anomaliā.

I. Specialis anomalia **בְּנָה**. 1. habet in Imperativo **בְּנָה** da; **בְּנָה**, **תְּנָה** date. 2. In Infinitivo præter analogam formam **בְּנָה** Deut. 2. v. 25. 3. Ante augmentum **ה** absconditur **בְּ** finale in Dages, non secus ut deficiētia tertia **ה**, ut **בְּנָתָה**, **בְּנָתָה**.

II. **אֵצֶל** habet 1. in Imperativo Kal **אֵצֶל** egredere, **אֵצֶל** vel **אֵצֶל**, **אֵצֶל** vel **אֵצֶל**. 2. In Infinitivo constructo **אֵצֶל**.

III. **יָתַת** habet in Imperativo plurali Kal **יָתַת** pro **יָתַת** ad differentiam tertiae personæ pluralis futuri Kal verbi **יָתַת** videt.

IV. אָתָה & אָפָח haben in Imperativo plurali, illud אָתִי vel אָפַנְתִּי, hoc pro אָתִי אָפָח vel אָתִי אָפָח.

V. בֵּיא In quo ante augmenta syllabica præteriti Hophal נ quiescit in Kametz, in Imperativo & Futuro Kal in Cholem, ut פְּבָנֵי, In Hiphil in „, ut פְּבָנָה.

Atque sic fuerunt verba numerum radicalium minuentia; sequuntur verba numero radicalium abundantia, cujusmodi extant paucissima, & sunt quæ vel quatuor, ut פְּלָקָר, vel quinque constant literis, ut חֲמֹרָךְ.

Flectuntur autem ut Verba secundæ & quartæ Conjugationis, & si terminantur vel deficiente, vel quiescente litera, illius ordinis legibus astringuntur, ut

הַשְׁפָתָנוֹת	שָׁגַן	וַיְפַרֵּח	פְּלָקָל
חַשְׁתְּחוֹת	שָׁגָנָה	וַיְפַרְּחָת	פְּלָקָלה
חַשְׁתְּחוֹתִי	שָׁגָנָהִי	וַיְפַרְּחָתִי	פְּלָקָלהִי
חַשְׁתְּחוֹתָן	שָׁגָנָהָן	וַיְפַרְּחָתָן	פְּלָקָלהָן
&c.	&c.	&c.	&c.

CAPUT XIV.

DE VOCE INDECLINABILI IN GENERE, ET DE ADVER- BIO IN SPECIE.

Hactenus de Voce Declinabili: sequitur Indeclinabilis, quæ genere & numero flecti non potest, estq; vel Adverbium, vel Præpositio, vel Coniunctio, vel

31.

vel Interjectio, quæ omnes dicuntur Hebræis וְלֹא di-
ctio (nempe brevior) scilicet particula, ut à nostris ferè
vocantur. Inter voces autem Indeclinabiles primum
sibi locum vendicat Adverbium: ea de causa, quod
sæpius verbo apponatur, & ejusdem quasi tempera-
mentum habeatur: unde & nomen accepit.

Est autem Adverbium dictio Indeclinabilis, quæ
vocabus indeclinabilibus additur, ad explicandam cir-
cumstantiam vel qualitatem aliquam. Estq; aliud Se-
parabile; aliud Inseparabile.

Separabile est I. Loci, quorum aliud significat

1. ad locum: estq; vel Interrogativum: ut, אֵת quo?
quorsum vel Respons. ut חַיָּשׁ illuc, istuc, חַיָּצָה foras.
2. De Loco, estq; itidem vel Interrogativum: ut, אֵת
מִן מִן whence? vel Responsivum: ut, מִן
hinc, isthinc, illinc. וְאֵת ab intra. 3. In Loco, estq;
iterum vel Interrogativum: ut, אֵת, אֵין, אֵית, אֵית,
אֵיתך ubi? vel Responsivum: ut, אֵת, פָּנָה, פָּנָה hic, huc,
וְאֵת ibi, illic, istic. וְאֵת intus &c.

II. Temporis: estq; vel Interrogativum: ut, מִן
quando, עַד מִן usquequo, quousque? vel
Responsivum: ut, אֵת heri, קָבֵר jampridem, אֵת
nunc, אֵת post, תְּמִימָה semper.

III. Numeri: idq; iterum vel Interrogativum: ut
כֶּתֶב quot, quoties? vel Responsivum: ut, אַתָּה semel,
אַתָּה bis. &c.

IV. Interrogationis absolutæ: ut, אֵת an? וְאֵת
nonne? &c.

G 2

V. Affir-

V. Affirmationis: ut כן sic, אָמַנְתִּי verè, certè, אָמַנָּה omnino.

VI. Negationis & Prohibitionis: ut, לא non, אִין non, כל non, nequaquam, אל ne..

VII. Dubitationis: ut אולי fortassis, forsitan.

VIII. Qualitatis: estq; vel Interrogativum: ut, איך איך? quomodo? vel Responsivum: ut, טוב bene, badly, Hebraicè, שׁוֹרֵת vanè, frustrà.

IX. Congregationis: ut, יחדיו, נחר unà, simul, pariter.

X. Separationis & exclusionis: ut, לך seorsim, separatim, אך tantum, רק tantum.

XI. Similitudinis, כמו כן, sicut, במו במו sic ita.

XII. Intensionis: ut, מאריך magis, valde, נבנה בנה multùm.

XIII. Remissionis & Diminutionis, מאנ lente, sensim, מעת parum, parumper.

XIV. Causæ: idq; iterum vel Interrogativum: ut, למה quamobrem? מתי why? quare? vel Responsivum: ut, GRATIS gratis, item sine causa, אף ne forte.

Adverbium Inseparabile est duplex: unum Interrogationis, אם num an? alterum Similitudinis, כן sic, sicut, sicuti.

CAPUT

DE PRÆPOSITIONE.

SIC fuit Adverbium: sequitur Præpositio.
Est autem Præpositio dictio, verbo nomen tar-
quam terminum vel causam motus aut quietis adjur-
gens. Estq; vel Separabilis, vel Inseparabilis.

Separabilis, vel denotat terminum seu locum motus & quietis, & primò quidem ad locum: ut, א
אֲלֵיכֶם ad.

מִלְאָקֶחָ לַעֲמָדָן קְבָלָה Secundo versus locum, ut è regione, versus, erga, versus. **מִילְאָ**

Tertiò de loco: ut, **מִלְפָנֶן**, **לִמְנָא**, **מִנְוָא**, **מַעֲנָה**, **קָרְבָּן**, à, ab, abs.
de, è, ex.

Quartò in loco: ut, **אֲשֶׁר** apud, **בֵּין** inter, **כִּי** prope.

Quintò, promiscuè ad locum & in loco: ut בַּמִּן in
sub, subter, עַל super, supra, intra, חַזֵּן פָּתָת extra, עֲבֹר ultra, סְכֻבָּה circumcirca, trans, cis, citra.

Tum Comitatивам: ut, עַמְרָא, עַם, אֶת, cum.

לְכָךְ, **כַּלְעֹדוֹן**, **כַּלְתִּין**, **מְבָלוֹן**, **כְּלָא**, **כְּלָרָה**, **Tum Privativam: ut אֲפָס (omnia constructa) absque, sine, אֶלְחָת, מְלָבָר**
תֵּר.

Præpositiones Inseparabiles sunt duorum generum. Alia enim est Præfixa, alia Suffixa.

Præfixæ sunt quatuor, פָּנָא, memoriae causa literæ Bachlam dictæ, quarum פָּנָא valet in, propter: סְנָדָה secundum, juxta: בָּא, in: סְנָדָה valet idem quod סְנָדָה.

Suffixa est unica litera נָא absque accentu valens idem quod adversus, vulgo נָא locale appellatur.

CAPUT XVI.

DE CONJUNCTIONE.

SIC fuit quoque Præpositio: sequitur Conjunctionio.

Est autem Conjunctionio dictio indeclinabilis, quæ multiplices Orationis partes aptè conjungit. Estq; vel Enunciativa, vel Ratiocinativa.

Enunciativa est, quæ in enunciatione seu propositione locum habet: estq; iterum vel Congregativa, vel Segregativa.

Congregativa est, qua partes Enunciationis verae congregantur: estq; vel Copulativa, vel Conditionalis.

Copulativa est, qua partes enunciationis absolute copulantur: ut, וְ, וְ etiam, quoque & inseparabilis illa וְ &, frequentissime ubique locum habet.

Conditionalis est, qua pars enunciationis consequens ex Antecedentis conditione dependens connectitur: ut, וְ si, sin, וְ si, וְ nisi.

Segregativa est, qua partes propositionis non vere segregantur, estq; vicissim vel Adversativa, vel Disjunctiva.

Adver-

Adversativa (alias Discretiva dicta) est, qua diversa sententia superiori subjicitur; partes autem Orationis ratione tantum segregantur, ut **אֲנָה** verum, veruntamen, **אֲכָל** ast, sed, enim vero, **אַיִלְמָן** veruntamen, **כִּי** quamvis, sed, **כִּי** **אֵם** etiamsi, sed.

Disjunctiva est, qua partes ipsae ita segregantur, ut una tantum vera esse posse: ut, **כִּי**, **אוֹ** aut, sive, vel, non sic, secus. Sic saepe etiam disjunctiva est ut & **I** Exod. 21. v. 15. & alibi.

Ratiocinativa est, qua enunciationis pars alia **ex** alia (veluti ratiocinando colligitur) estq; vel *Causalis*, vel *Rationalis*.

Causal est, quæ rei antecedentis causam reddit, & significat nunc **אֲדִינָה**, ut **אֲשֶׁר** quod, quia, & sic etiam **שָׁ**, **זֶ** quia, eò, quod, quandoquidem, **כִּי** nam, quia, enim, quod, quoniam, **כִּי** quia, eo quod, nunc **תֵּלֵינָה**, ut **כִּי** ut, propterea ut, **זֶ**? ut, propterea ut, **כִּי**? ut non.

Rationalis est, qua consequens ex antecedente certa ratione concluditur, ut **לֹכֶד** quare, quamobrem, ergo, ideo, **כִּי** **עַל** idcirco, ideo, itaque, igitur.

CAPUT XVII.

DE INTERJECTIONE.

REstat adhuc ultima pars Etymologiarum, nempe Interjectionio.

Est autem *Interjection* dictio Indeclinabilis, quæ cum evidenti aliquo corporis motu animi affectum exprimit.

Est

Est autem Interjectionum alia i. Abominantis, ut:
בְּלִילִיחַ absit.

2. Admirantis, ut אֵיךְ vel אֵיךְ quomodo?
3. Blandientis, ut בָּן-eja, אֲנָה euge, quæso,
obsecro, amabò, אֲנָה quæso.
4. Comminantis, ut אֵין-væ, אֵין idem.
5. Vocantis, ut חָי heus, ehò!
6. Demonstrantis, ut תֹּהֵה en, ecce! תֹּהֵה he!
7. Dolentis, ut אֲנָךְ ah! אִינְךְ אֲנָךְ o! hei, heu, eheu!
תֹּהֵה ah! תֹּהֵה aha, ah, heu!
8. Ejulantis, ut אַלְלָן hei! væ!
9. Exclamantis, ut חָיו, חָיו ô! ô!
10. Gaudentis ironicè, ut הָאָחָה euge, euge euge, ha ha he.
11. Hortantis, ut שְׁקַח age, eja, שְׁקַח agitè.
12. Optantis, ut לִיא, לִיא utinam! אַחֲלָן, אַחֲלָן uti-
nam! ô si! לְמַן Amen, fiat.
13. Metuentis, ut שְׁמַר a. a.
14. Silentis, ut סְתַם st.

CAPUT XVIII.

D E FIGURIS HEBRÆORUM ET YMOLOGICIS.

ATque sic fuit Etymologia Hebræorum, ex qua, an-
tequam ad Syntaxin procedamus, de Figuris He-
bræorum Etymologicis nonnulla dicenda restant.

Sunt

Sunt autem Figuræ Hebræorum Etymologica, quando nonnunquam in dictionibus quædam accidit varietas, Euphoniam inserviens, fit autem isthæc tribus potissimum modis, Appositione, Diminutione, Transmutatione.

Appositio vel fit in Principio, & talis figura vocatur Prosthesis; vel in medio, & dicitur Epenthesis; vel in fine, & Paragoge appellatur.

Prosthesis est, quando litera נ in principio quibusdam dictionibus apponitur, ut פָּנָן? populus, pro פָּנָן; לְפָנָן? pro פָּנָן solus.

Epenthesis est literæ vel expressæ, vel implicitæ; Expressæ oritur ex litera נ inter vocem ejusq; suffixum, insertione, ut בְּרִכְנָה; benedicet illi, שְׁבִחֲנָה. (Hoc נ habet ante se : nisi præcedat נ, & ante affixa syllabica sub se Scheva; Non raro etiam per Dages forte dissimulatur, & tunc ante נ in verbis est Patach.) Implicitæ est quæ oritur ex vocalis longæ in Dages & punctum breve resolutione, ut יְסָבֵב pro סָבֵב; סָבֵב pro סָבֵב.

Paragoge est, cum literæ וַיְיָ in fine vocis apponuntur. Quarum tres priores præcedens vocale purum in Scheva commutant; & apponuntur ut plurimum in nominibus, dictionibus Milhel, ut בְּנָה co-ram; nec non constructis in - terminatis, ut חִתּוֹרְבָּשָׁר &c. In verbis passim, frequenter tamen est Paragoge נ. In Infinitivis, Imperativis & primis personis Futurorum, quæ propterea quoque eandem subeunt mutationem, quam cum suffixis, de quibus mox infra. Ultima י verbis solum adjungitur in נ & י desinentibus.

H Dimi-

Diminutio fit itidem vel in principio, & dicitur Aphæresis; vel medio, & Syncope nominatur; vel in fine, & Apocope indigitatur.

Aphæresis est, quando litera in principio auferatur, eaq; vel radicalis, פָּנָה pro פָּנָה; vel servilis, ut בְּנֵנוֹתִי pro בְּנֵנוֹתִי &c.

Syncope est, quando e medio dictionis, vel litera, vel integra syllaba tollitur; Litera, eaq; vel actu, ut יְרִישָׁלָם pro יְרִישָׁלָם; vel potentia, quando Dages & punctum breve, in vocalem longam resolvuntur, ut וְקַרְבָּן pro וְקַרְבָּן; וְקַרְבָּן pro וְקַרְבָּן; vide Jud. 20. v. 15. Gen. 31. v. 6. 2. Samuel. 20. v. 13. Esa. 44. v. 20. Syllaba, ut נְגַדְּלָה pro נְגַדְּלָה; v. 7. pro נְגַדְּלָה.

Apocope est literæ in fine abjectio, & hæc frequens est in Imperativis & Futuris Verborum quiescentium tertiam radicali ה, idcirco etiam de hac Apocope seorsim, sequentes notabimus regulas.

I. Verba quiescentia tertiam Radicali ה, sæpè patiuntur Apocopen in Imperativis (præter Kal) & Futuris verborum (excepto Pyhal & Hophal) atq; tunc fit quædam corruptio vocis in punctis, quæ vel servilium sunt, vel radicalium.

II. Servilium punctatio ita se habet: 1. In Kal ante hæc verba תְּנִיחָה תְּנִיחָה sub litera Ethan est Scheva; 2. Alias ante gutturales ע & ה est Patach; ante aliam quamcunque Chireck vel Zere. 3. In Hiphil & vel Patach vicarium. In cæteris Conjugationibus Serviles mutationem nullam patiuntur.

III. Radicalium punctatio ita se habet: Punctum

Etum abjectum' נ immediate præcedens, vel abjicitur una, vel ad præcedentem literam trajicitur. Abjicitur, quotiescumque vel vocale אַתָּה אֶת, vel Dages forte præcedit, quo facto, etiam ipsum Dages forte amittitur, נָקֵר, קָטֵן: vel בְּגִזְרָה קְפִתָּה, in futuris, cum media radicalis est una ex literis בְּגִזְרָה קְפִתָּה, vel etiam פְּ & וְ, ut נָשָׁה, sed quando רְ est ante פְּ vel בְּ, item עְ & חְ ante quascunque, tunc præcedens Sægol in locum Scheva antecedentis transit, ut וְנָשָׁר, וְנָרָב, וְנָרָב, וְנָרָב &c.

IV. Trajicitur aliàs semper extra præscriptos casus, atque tum vel mutatum, vel immutatum.

Mutatum autem in Imperativo ex Zere, ut קְרֹב dimitte, *Psal. 37. v. 8.* In Futuro ante יְ in Schureck, ut תְּחִזֵּק אֲחָתָה שְׁמַרְתָּ, ante יְ in Chireck, ut תְּחִזֵּק אֲחָתָה &c.

V. Immutatum aliàs semper, nisi Patach vicarium' ex Regulâ Generali pro ponatur, ut וְנָרָב וְנָרָב. Unicum רְאֵת abjicit in Hiphil נְ cum וְ, & saepissimè intransitivè usurpatur, ut נָרָב & vidit.

Transmutatio dupli fit modo, 1. Subjecti varia-
tione, hæc figura Antistœchon appellatur; 2. Loci
commutatione, & hæc Metathesis dici consuevit.

Antistœchon est, quando litera pro literâ, vel punctum vocale pro punto vocali ponitur. Literæ autem quæ nonnunquam inter se commutantur, sunt quatuor literæ quiescentes אַחֲרֵי, undè etiam antiquitus מִתְחַלְפּוֹת commutabiles appellatæ sunt; ut יְיָ אַנְפָסָה, Item יְ Non, pro נָאָה; Sic נְ pro יְ, Item pro יְ נָאָה &c.

Vocalia haud raro etiam inter se commutantur,

H 2 non

non tantum συστημα, sed & αναγνω. Συστημα, ut pro Chireck magno & contra; Cholem pro Kametz Chatuph & contra; vel pro vel. Sic etiam - pro vel Chireck, & contra; Imo etiam pro Chireck & contra. Exempla passim in Bibliis sunt obvia. Αναγνω, ut Scheva simplex pro composito, quæ Euphonia valde frequens est; Vel etiam Scheva compositum pro simplici: Vel denique Scheva compositum pro composito, cuiusmodi Antistichiosis adverti facile tunc potest, quando nimirum dictionis formatio ad regulas non quadrat.

Metathesis est literarum transpositio, ut אלְפִים pro אַלְפִּים, ita שָׁחַם pro שָׁחַם.

INSTITUTIONIS
LINGUÆ HEBRÆÆ
LIBER SECUNDUS.
DE SYNTAXI.

CAPUT I.

DE SYNTAXI PRÆ-
FIXORUM.

Actenus priorem Grammaticæ Hebrææ librum exposuimus, restat posterior, qui agit de Syntaxi.

Est autem Syntaxis pars Grammatices Hebrææ, quæ Hebræarum vocum structuram interpretatur.

Syn-

Syntaxis hæc non incommodè distingui potest, in Syntaxin Cohærentiæ, & Convenientiæ: De priori hoc loco agere nostri tantum est instituti, posteriorem desideraturus adeat Buxtorffium in Thes. Gram. lib. 2. satis perspicuè & prolixè illam tradentem.

Est autem Syntaxis Cohærentiæ iterum vel Affixionis vel Regiminis. Syntaxis affixionis est vel Präfixorum, vel Suffixorum. Präfixa sunt septem, & dictionibus hisce duabus symbolicis includuntur, מְשֻׁחָה וּכְלָבָן.

I. א (a, ab, de, e, ex, præ, post, propter, ante, apud,) est contractum ex Präpositione בְּ, & præponitur dictionis initio, cuius literæ initiali imprimit Dages forte, & sub se Chireck habet, ut, מְשֻׁחָה de cœlis. Si verò litera initialis sit, vel gutturalis, vel ה, Chireck transit per recompensationem in Zere, ut, מְרֹאָה de terrâ, מְרֹאָת ne videant, vel, à videndo. Interdum tamen manet Chireck, absque recompensatione, ut, מְרֹאָה.

II. ע (qui, quæ, quod, ille, illa, illud,) habet sub se Sægol, sequente Dages, ut נַעֲשֵׂה qui non, נִזְבֵּחַ qui dixit. Hic sine recompensatione abjicitur Dages forte sequente gutturali vel ה, ut נִנְחָשֶׁת.

III. ח est duplex. Emphaticum & Emetematicum. Emphaticum (hic, hæc, hoc,) habet sub se Patach sequente Dages forti; Siq; sequantur ex gutturalibus ח ח vel etiam י Kametz sub se habens, (excipe צְדָקָה) item augmentale א Schevatum Particiorum sine recompensatione amittitur Dages, ut סְמִינָה occiso

occisio illa חַחְסֵיר pius ille (Nota Sægol vicarium loco -) expians hic, *Levit. 6. n. 19.* Ita etiam ex Schevato sine recompensatione Dages ejicitur, ut חַשְׁבָּה &c. Si verò sequuntur, נִנְשָׁתָה (& עַ שׂ absq; Kametz) Patach transit in Kametz, ut חַרְשָׁעִי תַּאֲרִץ חַרְשָׁעִי.

ח Erotematicum habet sub se וּ, ejus tamen loco ante gutturales, & quascunque Schevatæ est nudum Patach, ut נִנְשָׁתָה nonne? נְאָכֵל num comedam?

I V. Literæ וּ כְּלֹב notant cum Conjunctiones, tum Præpositiones: וּ correspondet omnibus conjunctionibus, כְּ omnibus ferè Præpositionibus Latinorum: כְּ est nota Similitudinis, sic, sicut, juxta, secundum, &c. לְ significat motum ad rem. Horum punctuationis ita se habet.

1. Literarum כְּלֹב, ut וּ copulativi, nec non conversivi Præteriti proprium punctum וּ, וּ, וּ, וּ, est Scheva, ut חַחְסֵיר בְּרִירָה.

2. Ante יְ Schevatum transit in Chireck, in quo abjecto proprio Scheva quiescit, ut בְּרִירָה: ante aliam quamcunque Schevatam, & labiales sub וּ in Schureck, ut וְגֻבּוֹל וְמַשְׁחָה & terminus, וְ.

3. וּ conversivum futuri sub se habet - sequente Dages: ut נִישְׁלָה & misit; ante indagessabilem נִזְבָּר, ante יְ Schevatum nudum -, ut נִזְבָּר, וְאַבְּרָר.

(Nota: וּ est duplex; Copulativum & Conversivum; Copulativum præmittitur omnibus vocibus declinabilibus, & indeclinabilibus: Conversivum, quod vel præterito præfixum ejus significationem mutat

tat in futurum: vel Futuro præfixum, significatum eius mutat in Præteritum: Obtinet autem tunc nihil minus utrumque munus, conjunctionis nempe & conversionis simul. Discernitur autem Conversivum, à nudè copulativo, in Præterito quidem per præcedens futurum, in Futuro autem per propriam punctuationem.)

4. ל & י subsequentē immediatē accentu sub se ut plurimū habent -, ut נָרַי, לְבִתְחַנֵּן. In י hoc non fit, nisi insimul duas dictiones in eodem sensu continuato combinet..

5. בְּכָל ad ח Emphaticum accedentes illud plerumque expungunt, illiusq; punctum assumunt, ut בְּהַקְשִׁיר pro בְּהַרְגֵּד, ita pro בְּהַרְגֵּד בְּהַקְשִׁיר.

6. In duabus vocibus אֲרוֹנִים & אַלְפִּים fit Crasis, in illo quidem, ut בְּאֶלְחִים בְּאֶלְף in hoc tantum propter suffixa levia præter י, ut בְּאֶרְצִי, quæ Crasis retinetur, cum puncta hujus dictionis substernuntur nomini Tetragrammato, ut בְּיהָוָה, יְהָוָה.

CAPUT II.

DE SYNTAXI AF- FIXORUM.

TAntūm de Præfixis, sequuntur affixa, quæ omnia sunt Pronomina inseparabilia, semperq; in dictionis fine affiguntur, cum qua unam etiam duntaxat vocem, pronunciatione constituunt, suntq; vel gravia, vel levia. Suffixa gravia sunt, quæ constant duabus consonis

sonis mobilibus, ut בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; Levia, quæ una constant literâ, vel mobili, vel quiescente, ut בְּנֵי. &c.

Horum omnium punctatio in hunc modum se, habet:

Suffixa Singularia.

Chireck in No-
mine Singul. &
ante se Verbo, sed in In-
finit. tantum.
- in nomine plu-
rali.

- in Præterit. Ma-
sculin.
Phabet ante se
- in tertia Præte-
riti Fæm.
- Alias semper in
Verbo.

In Nom. Singular. &
Verbo.
- In Nomine Plurali.

- In Nomine Singul. &
Verbo.
- In Nom. Plurali.

Cholem in Nom. Singu-
lari & Verbo.
- In Nom. Plurali.

Suffixa Pluralia.

In Nomine & Ver-
bo. Rarò tamen in
secunda. Præteriti
Fæmin.
- in Præterito Mascu-
lino.
- 3. Præteriti Fæmini-
na.

: Nomin. Singul. &
Verbo.
- Nomine Plurali.

: In Nomine Singu-
lari rarissimè.
- In Nom. Plur.

- Nom. Sing. & Verb.
item in Nom. Plural.
sed cum desinentibus
solùm in נִי.
- In Imperat. & Futur.
- in 3. Præterit. Fæmin.
rarò -.

" In Nomine & Verbi	" Nomine Plurali &
Infinit. Imperativo &	Verbo.
Futuro.	
נְהָגָה - Præterito Mascul.	נְהָגָה - Præterit. Mascul.
: 3. Præterito Fæmin.	: Tert. Præter. Fæm.
נְהָגָה & נְהָגָה in Verbo.	
נְהָגָה - in Nom. Singul. &	
Verbo.	
נְהָגָה - in Nom. Plurali &	
Verbo.	

Eodem modo ut Nominibus Pluralibus, suffixa vocibus indeclinabilibus affinguntur, ubi tamen suffixa excipe sequentia + ante se habentia.

I. נְהָגָה Subjunctum מִצְרָעָם cum, כל omnis נְהָגָה Articulo Præpos. Accusativi & Ablativi,

II. נְהָגָה adhærens מִצְרָעָם ecce, & נְהָגָה notæ Accusativi.

III. Suffixum quodcumque grave voci מִצְרָעָם annexum.

IV. נְהָגָה & affixa gravia cum כל &c.

Hic notandum obiter: 1. Suffixa vocibus in יְיָ, vel Paragogicum desinentibus adhærentia, proprium non regere ante se punctum vocale.

2. Non omnes voces recipere suffixa, ut sunt Nomena Propria, & Communia absolutè in יְיָ & יְיָ desinencia, item verba purè passiva, præter Infinitivū Niphal.

I 3. נְהָגָה Nun-

3. 1. Nunquam suffigitur dictionibus terminatis
in **ת** radicale, ut nec Imperativis & Futuris verborum,
eius loco usurpat alterum suffixum **ת**.

4. Quatuor suffixa **ת**, **ו**, **ל**, **ב**, quatuor vocibus
monosyllabis nunquam adponuntur, quales sunt **בָּנָה**,
מְלָאָה, **פְּנַיָּה**, **סְפִירָה**.

6. **ת** & **בָּ**. Præteritis non affiguntur, in Futuris
autem frequentissimè adhibentur.

6. **ת** in Præterito non usurpatur cum Persona de-
finit in consonam mobilem : **ת**, verò cum in vocalem
persona exit, ut **י** vel **ו**, non recipitur.

V. Verba primæ & secundæ personæ suffixa simi-
lium personarum non recipiunt, non enim dicitur
פְּרִירְתִּי visitavi me, nam harum locutionum loco con-
jugationes reciprocas usurpant.

VI. Non omnes dictiones universa admittere.
suffixa, ut suffixum **וֹ** tantum Verbis jungitur, non
verò Nominibus, quemadmodum ex supra posito,
Diagrammate videre est.

CAPUT III. DE SYNTAXI REGI- MINIS.

ATque tantum de Syntaxi *Affixionis*. Syntaxis Re-
giminis est, quando 1. Substantivum regit aliud Sub-
stantivum, vel quicquid ejus vice ponitur, in Casu Genitivo, ut
מלך הארץ Rex terræ. 2. Adjectivum aliud regit nomen in
Casu Genitivo, quod interdum latine, recte per Ablativum ex-
primitur,

primitur, ut חַזְלָת אֲחַבָּה accincta facio, ægra
amoris, &c. 3. Participium purè activum nomen regit, ut
מִשְׁבַּת נָפָשׁ reficiens animam.

CAPUT IV.

DE CORRUPTIONE LITERARUM IN VOCIBUS PROPTER SUFFIXA VEL REGIMEN.

ATque tantum etiam de Syntaxi Regiminis; Sequitur nunc Syntaxeos utriusque effectus, seu consequens, nempe Dictionum propter suffixa, & Regimen corruptio, qua de sub finem hujus nostræ tractationis nonnulla dicenda restant.

In vocum ergo corruptione notetur tum causa, tum subjectum. Causa corruptionis vocum vel est Syntactica, vel Prosodica. Syntactica est vel suffixorum in fine appositiō, vel status Regiminis, quo nos etiam referimus mutationem Generis, & Numeri.

Prosodica est accentus, tum Distinctivus, tum Continuativus. Subjectum corruptionis est vel litera, eaq; ultimæ duntaxat Syllabæ, vel Punctum vocale, idq; vel ultimum, vel penultimum, antepenultimæ manet.

Corruptio in literis fit propter duas causas, Suffixa, & Regimen, de hac ergo sequentes obseruentur Regulæ.

I. Abjicitur I. □ augmentale, seu terminatio Numeri Pluralis, in Nominibus & Participiis;

verò i-

psum

psum מ antecedens manet, in Regimine quiescens in Zere, ut רְבָרִים à רְבָרִי, (excipe suffixum ḥ ante quod perit, ut רְבָרִי verba mea) 2. ה radicale, accedente suffixo, ut מַעֲשֵׁה opus, מַעֲשֵׁה opus meum.

(ס) retinet מ cum suffixis, fitq; contractio Chireck & Pathach in Zere, ad formam vocis גַּלְילָה, de qua infra, ut מִימְרָא Aquæ tuæ, & in Regimine dicitur מִימְרָא, & contractè מ Psal. 33, 7.)

II. Mutatur 1. in Nominibus ה augmentale fæminorum in ה, ut אֶרְקָנָתִי Justitia, אֶרְקָנָתִי Justitia ejus, אֶרְקָנָתִי וְהַנּוּתָה Justitia DOMINI. 2. In Verbis eodem modo non tantum ה sive augmentale sive paragogicum in ה, ut הַפְּקוּדָתָה visitavit te; & in appropinquare eos; sed etiam terminatio præteriti מ, ut נָה Future in ג, ut פְּקָרָתָם visitastis, פְּקָרָתָנוּ visitastis nos.

III. Adjicitur מ dictionibus אֶבֶן in singul. ut אֶחָזֶב אֶכְבִּין: cum autem Nominibus Pluralibus in desinibus cum suffixis præter מ & constructis. ut אֶרְקָנָתִינוּ Justitiæ nostræ.

CAPUT V.

DE CORRUPTIONE PUNCTORUM VOCALIUM Συστοιχῶν OB MUTATIONEM GENERIS ET NUMERI, UT ET OB SUFFIXA ET REGIMEN.

Corruptio in Punctis vocalibus, fit ob quinque supra enumeratas causas; Nos tamen ut distinctè singula

singula proponantur, principio quæ fieri ob mutationem cum Generis, tum Numeri, & propter suffixa, regimenq; corruptio solet, videbimus, eam quæ ob accentus situm contingit, in postremum locum differentes.

Hæc ergo corruptio, vel communis est omnium dictionum, vel peculiaris, & tantum verbi.

Communis accidit punctis tam longis quam brevibus, & tam ~~αντιλογίς~~, quam ~~αντίρις~~. Longa metra sunt ־־־, Brevia ־ & - vicarium.

(Cætera puncta generaliter non mutantur, quemadmodum & in illis Syllabis, quæ vel Dages forte sive explicitè, sive implicitè, vel Scheva mutum expressum includunt, nulla prorsus mutatio fit, ut יְהוָה, יְהֹוָה.)

De transmutatione Kametz & Zere, sequentes sunt Regulæ:

I. Kametz, vel Zere dictionum Milra, penultimam Syllabam in statu absoluto occupans, antepenultimam ab accentu sedem propter quamvis causam sortiens, & in Regimine, in Scheva allevatur: atque sic concurrentibus duobus Scheva, prius transit in Chireck, sub Gutturalibus, ut & ante easdem & ת in Pathach.

(Status absolutus, & forma absoluta vocatur forma integra Nominis extra constructionem positi: Forma constructa, quæ ei vel propter suffixa, vel Regimen &c. accidit.)

I 3 Ut:

Ut: In Nomine Status absolutus.

In Nom. S.	לְכָב	לְכָב	תְּכָס	שְׁחָר
In Plurali.	לְכָבִים	לְכָבִים	תְּכָסִים	שְׁחָרִים
Regim. S.	לְכָב	לְכָב	תְּכָס	שְׁחָר
Regim. P.	לְכָבִין	לְכָבִין	תְּכָסִין	שְׁחָרִין
Suffix. Sing.	לְכָבִי	לְכָבִי	תְּכָסִי	שְׁחָרִי
Suffix. Plur.	לְכָבִים	לְכָבִים	תְּכָסִים	שְׁחָרִים

In Verbo.

Stat. Absol:	מֵאָא	מֵאָא	פָּסָיב
Stat. Constr:	מַצְאָתָה	מַצְאָתָה	פָּסָבָג

Pertinent ergò hoc dictiones omnes, quæcunque in statu absoluto Kametz vel Zere in syllaba penultima habent, cujuscunque etiam formæ sint, ut קָמָל בָּשָׂר פָּקָד שָׁעָר &c.

Excipe nonnulla, in quibus - & - prorsus non mutantur, ut 1. Est - & - includens vel Dages forte, vel literam sive quiescentem, sive deficientem, ut פָּנָשׁ פָּרָשׁ, ubi prius Kametz includit Dages forte; Regula enim de Kametz & Zere puro intelligenda est.

2. - sub ה Heemantico præfixo Nominibus à media deficientibus formatis, ut מַעֲןָ מַעֲןָ.

3. - In Infinitico Niphal, ut חַפְאַדְקָס.

4. In Nominibus sub media radicali dagessatis, ut בְּקָשָׁה בְּקָשָׁה, quamvis in Masculinis hoc tantum valeat in Plurali.

5. In

קָלַוְתִּי קָלַת ut וְתִי.

5. In desinentibus in י, vel וְתִי. ut וְתִי.
 6. ... sequente י vel וְ in Regimine אַמְּנָאֵלָהָה est,
 ut אַבְּסָ & pauca quædam alia, de quibus videatur
 Weigammejer. in lib. 2. cap. 2.

II. Kametz ultimæ syllabæ, cum suffixis gravi-
 bus, & in Regimine; Zere autem cum quibuscumque
 suffixis, & in Plurali tam absoluto, quam constructo,
 in Scheva itidem mutantur, quod tamen sequente alio
 Scheva, vel expresso vel intellecto, ex - transit in -,
 ex - in -, pro quo - tamen sub & ante gutturalem est
 Pathach.

Exempla Kametz.

Status absol.	כָּךְ	לְכָךְ	אֲזָר
Regim. Sing.	רְכָךְ	לְכָךְ	אֲשָׁר
Suffix. Sing.	לְכָךְם	רְכָךְם	אֲזָרְכֶם
Regim. Plur.	לְכָנִין	רְכָנִין	אֲזָנִין
Suffix. Plur.	לְכָנֹתֶם	רְכָנֹתֶם	אֲזָנֹתֶן

Exempla Zere.

Status absolut.	פֻּנְאָה	עַזְוִין	פֻּנְךָ
Suffix. Singul.	פֻּנְאָנִי	עַזְוִינִי	פֻּנְךָנִי
	פֻּנְאָה	עַזְוִיקָה	פֻּנְךָה
Suffix. Plur.	פֻּנְאָיִקְמָם	עַזְוִיְקָמָם	פֻּנְךָיְקָמָם
Regim. Plur.	פֻּנְאָיִ	עַזְוִיִּן	פֻּנְךָיִ
Plural. absol.	פֻּנְאָיִם	עַזְוִיִּים	פֻּנְךָיִם

Excipe 1. Kametz ultimum in 3. Præt. Fæm. cum
 suffixis

suffixis sequente Scheva, mutatur in Patach, ut à פָּתָח
est פָּתָחַנִּי.

2. Monosyllaba in - desinentia cum suffixis levibus non mutantur, ut עִזִּין corona ejus. Excipe tamen יְהוָה filius, שֵׁם nomen: וְ existentia.

3. Kametz finale sequentium in Dages & Pathach resolvitur, ut אֲ, וְ, וִי; Item קָלִיל, מָרֵךְ, קָרֶב, שָׁמֶן, לְשָׁר, ut בָּנִים; Item שְׁבָתִים in Singulari.

4. In יְהִי cum affixis gravibus in - transit, ut רָכָב in מְלֹא verò in Chireck, ut רָכָבְּ.

5. Zerc præcedente - vel Scheva, ut plurimum est אַמְּרָאֵלָוּ; pauca illorum id ad modum - finalis, quatuor in Scheva mutant, quæ vide apud Weigamejerum lib. 2. cap. 2.

De transmutatione Sægol Dictionum Milhel sequentes sunt Regulae:

I. Sægol (seu Pathach vicarium) ultimæ syllabæ in Reginime Sing. אַמְּרָאֵלָוּ est, alias ubique in singulari & Duali (nec non in Plurali cum suffixis gravibus) mutatur in Scheva, una cum præcedente vocali quod vel -, vel -, vel '.

II. Si præcedens punctum fuerit - transit in Chireck, ut סְפִירָה liber, סְפִירָה liber ejus; sub Gutturali in -, ut חְפִיצָה voluntas, חְפִיצָה voluntas ejus.

Excipe I. אַמְּרָה, eloquium & חָצֵן finus, ubi est Chireck pro Segol; & תְּשִׁנְאָה uxor, undè dicitur תְּשִׁנְאָה & חָצֵן Psal. 128. v. 3.

2. Dictio-

2. Dictiones literam פ includentes, ut פְּמַתָּן vallis,
עַמְּנָן : Econtra à עַשְׁלֵה salus, est וַיְשִׁעָה & salus tua,
Psal. 85. v. 8.

Nota: Hujus formæ est etiam גְּרֹרֶה, dicitur enim
quasi à גְּרֹרֶה גְּרֹרֶה &c.

III. Si præcedens punctum fuerit, .. vel - Vicarium, transit in Chireck, ut הַכְּרָה pestis, הַכְּרָה pestis tua. Sed 1. in Participis Fæmininis in duplex Sægol desinentibus, ut יְוִינְקָה lactans, ut .. & 2. in Nominibus, sub .. & ante Gutturales, .. ל, nec non ante יְבָרֶה in Pathach, ut יְוִינְקָה lactans eum, חֲסָרָה misericordia, חֲסָרָה misericordia ejus. Sic נְעָרָה, שְׂעָרָה clamor meus, à נְעָרָה, שְׂעָרָה puer meus, à נְעָרָה.

Quædam tamen etiam alias Pathach loco Sægol habent, ut בְּקָרָה vitis, גְּלָל pes, קְסֻף argentum, נְפָשָׁה anima, שְׂעָב dolor, & pauca alia. A קְאַת est גְּזָב Psalm. 38. v. 2. à חַלְבָּן est גְּזָב Psalm. 39. v. 6. à גְּזָב est גְּזָב &c.

IV. Si denique præcedens punctum fuerit Cholem, transit in Kametz Chatuph, ut à קְיִדְשָׁה sanctitas, est נְרָשָׁה sanctitas ejus, unde ex Regulâ generali, sub Gutturali est Chateph Kametz, ut ab אַחֲלָו, dicitur אַחֲלָו tabernaculum ejus.

V. In plurali absoluto & cum suffixis levibus .. ultimæ transit in .., Cholem autem penultimæ in .., ut סְפָרוֹת, סְפָרוֹת & .. autem in Scheva, קְרָשִׁים, .. & ..

Nota: 1. Nomina à Cholem in .. seu Pathach vicarium, quorum media gutturalis existit, ut נְחָזָק, פְּנַצְּלָה &c. in plurali cum suffixis levibus eandem ratio-

K nem

nem obtinent, quam in singulari, ut אַחֲלָיוֹ; 2. עַבְּדָבָן, in plurali habet עַבְּדָנִים, ad differentiam עַבְּדָבָן, quod dolorem significat.

De transmutatione Sægol Dictionum Milra hæc est Regula:

Sægol ante ה radicalē dictionum Milra, in Regimine mutatur in ו, ut נֶגֶקְתָּה מַעֲשֵׂת opus justitiae.

Nonnunquam ipsum ה mutari solet in ו, ut שְׁיַעֲמָד eicus, & tunc Sægol mutatur in verbis in Kametz, In Nominibus verò in ו vel : indifferenter.

De transmutatione Cholem & Schureck, hæ obseruentur Regulae:

Cholem & Schureck ultimæ syllabæ immutatae manent in Nominibus, nihilominus tamen quædanl.

1. Cholem mutant in Scheva, ut hæc duo, אַרְטָמָה נְשָׁפָח botrus.

2. In ChatephKametz, ut סְכִיל onus, צְפִינָה passer, נְרִקּוֹת vextex capitis.

3. Cholem & Schureck in ו & Dages resolvunt, ut עַמְּמִין profundus, עַקְוָה maculosum. In plur. שְׁמָקִים נְקִירָה &c. sic עַקְוָה &c. sic.

4. Hæ voces רַוֵּה ahenum, & שִׁזְׁקָה platea in plurali habent שְׁנִירִים וְנוּזִים; ita etiam Bos, שְׁנִירִים, sed à חִתָּה est חִתָּה & חִתָּה & חִתָּה.

5. In ו & Dages resolvunt, קְבָּלָה גְּטָנָה & קְבָּלָה, & cætera.

Obser.

Observationes peculiares ad doctrinam de Alluviatione punctorum pertinentes.

I. In vocibus Milhel hujus formæ לִיל nox, זַיְתָה o-
lea, - & Chireck contrahuntur, (quacunque de causa)
in Zere, ut, זֵיתָן &c. Hujus autem formæ
מְתֻחָה mors, - & מְתַנָּה in Cholem, ut מְתַנָּה mors ejus.

Excipe I. פְּנִיל exercitus, שֵׁיר pullus Afini, A-
ries, in plurali absoluto variant, ut חֲלָלִים 2. שֵׁיתָן שֵׁיר
cum suffixis, ut עַזְוִי. 3. בְּגִתָּה in plurali semper habet
Kametz sequente Dages, ut בְּקִים.

II. Desinentia in וְ, Plurale formant tam absolu-
tum, quam constructum in וְ & יְ mobile, ut מְלָכִירִתְּ מְלָכִיּוֹתְּ מְלָכִיּוֹתְּ
regnum, מְלָכִיּוֹתְּ מְלָכִיּוֹתְּ.

III. In monosyllabis hujus formæ, חֵלֵי גְּדוּן Jod
fit mobile. Chireck autem praecedens in singulari
mutatur in Scheva, unde praecedens Schcva simplex
transit in Chireck, ut גְּדוּן, quod ante gutturalem, &
concurrentibus etiam alias tribus Scheva in Segol mu-
tatur, ut קְתַנָּה maxilla ejus גְּדוּן &c. Praecedens vero
Scheva compositum ChatephKametz in Kametz-
Chatuph, - in -, ut עַנְנָה calamitas, אַנְנָה.

In Plurali & Duali Chireck ante יְ in וְ abit, ut גְּדוּנִים גְּדוּנִים.

Nota: 1. in Singulari cum suffixis חֵלֵי גְּדוּן, dictio-
nes hujus formæ, nihil mutant, ut פְּרִיְתָם quomodo
rarissimè inveniuntur. 2. Ad hanc formam perti-
nere חַטְאָה pro חַטָּן, unde etiam cum suffixis habet,
חַטְאִים חַטָּן. 3. In Plurali per Antistæchon sæpe

K 2 pro

pro priori ponitur נ, ne duo concurrant, ut חֲלָאִים.
Cant. 7. v. 2. pro בְּלֵוּם. 4. Chireck magnum esse aliás אַמְּשָׁמְרָה, excepto עַן, in quo in plurali tam absoluto quam̄ constructo, in immutabile transit, ut עַן עַרְם &c.

I V. Desinentia quæcunque in י. vel ית. per Mappik geminant ו, ut בְּקַיִן innocent, sic מְשֻׁבְּחוֹת מְשֻׁבְּחוֹת &c.

V. Omnes dictiones, quarum terminale punctum, vel literam deficientem includit, vel tantum Pathach. (a) est, ultimam consonam per Dages geminant, atque tum punctum terminale longum, mutatur in breve:

- in - ut, בְּלִ mundus, à בְּלִ, hinc בְּלִ mundus ejus.
- " in - ut, בְּשִׁ dens, à בְּשִׁ, hinc בְּשִׁ.
- " in - ut, בְּאַמְתָּה veritas: ab אַמְתָּה, hinc בְּאַמְתָּה.
- " in - ut, בְּחַנְכָּ miserere, à בְּחַנְכָּ, hinc בְּחַנְכָּ.
- " in - ut, בְּרַיְבָּ Robur, ab בְּרַיְבָּ, hinc בְּרַיְבָּ.

Si vero ultima radicalis est ר, immutata manent per recompensationem. Pathach tamen ante gutturales & ר, præter ר, in Chametz transit, ut בְּרִים mons ברִים חַרְבָּ. Alias namque Pathach & Chireck non mutantur, (b) ut בְּעַד populus, בְּעַמְּן, אַבְּנָן, עַמְּן, אַבְּנָן, עַמְּן cum, עַמְּן &c.

(a) Exciuntur I. duo, quæ Pathach in Scheva mutant, ut בְּעַד, בְּעַמְּן, ita etiam אַגְּמָן stagnum, in Plurali Regiminis, & cum suffixis gravibus, ut

ut **אַתָּה**. 2. Pathach ante **וּ** transit in **וְ** **מִתְּבָרֵךְ**, ut **אַתָּה** **מִתְּבָרֵךְ**. 3. Hæc nomina **לֹא** **תִּתְּבָרֵךְ** mutant Pathach in Regimine in **וְ**, ut **לֹא**, **תִּתְּבָרֵךְ**.

(6) Excipe **כַּף** pelvis, **בְּתַח** bucella, **אֶלְעָזָר** latus, **בְּתַח** filia, item **מִסְבֵּחַ**, ubi Patach transit in Chireck, ut **בְּשָׁבָט** &c. **בְּתַח** etiam in Plurali specialianomalia habet **בְּנָתָה**.

CAPUT VI.

DE MUTATIONE VOCALIUM BREVISSIMARUM.

T Antum de mutatione Punctorum **Συστάκων**; A'ou-
שְׁבָתָה Scheva, quod in Nominibus Fæmininis, ex
Masculinis Milhel, vel quasi, natis ultimam termina-
tionem **וְ**, antecedit, in Plurali absoluto mutatur in **וְ**,
unde præcedens punctum breve in Scheva corripitur,
ut **מֶלֶךְ** Regina, (אֲמַלְכָה) **מֶלֶכְתָּה** &c. Alias prorsus
nulla fit mutatio: In Regimine enim & propter suffi-
xa dicitur **מֶלֶכְתִּי** &c.

CAPUT VII.

DE MUTATIONE PUNCTORUM VERBIS PECULIARI.

A Tque sic fuit communis omnium declinabilium
atque indeclinabilium corruptio, sequitur ea, quæ
verbo peculiaris est.

Est autem hæc itidem vel Punctorum Συστημάτων,
vel Αὔρατων. Συστημάτων sunt vel Pathach, vel Cholem.

De Cholem sequentes notentur Regulae :

I. Omne Cholem purum ante radicis ultimam in Praeteriti 1. & 2. persona numeri utriusque Kal, Imperat. Singulari Masculino, ut & Infinitivo, mutatur in Kametz Chatuph, ut יְכַלֵּן potuit, יְכַלֵּנָה prævalui ei. In Imperativo semper insimul locum cum Scheva præcedente, commutat, ut עֲזֹרָה adjuva, עֲזֹרָנִי adjuva me. Ut & in Infinitivo, cum vocale οὐσικὸν immediate subsequitur, ut בְּבָרְחַנִּי cum fugeret. Si διόστατον subsequitur, promiscue, nunc locum retinet, ut צְמַרְתָּה nunc commutat, ut בְּשַׁבְּךָ.

II. Omne Cholem purum in Futuri Kal Personis omnibus mutatur in Scheva, ut אַפְּגַּרְתָּה; accidente verò alio Scheva transit in .., ut קְפַּגְּשָׁתָה occurret tibi.

Nota: □ Paragogicum eandem in verbis mutationem infert quam suffixa, ut חַנְתִּמְשָׁא gaudabo, Psal. 31. v. 8.

De Pathach sequentes sunt Canones:

I. Pathach purum in conjugatione Kal in tempore quocunque definito mutatur in Kametz אַמְּנוּבָּוּ, ut שְׁלַחְנִי visitavit me, שְׁלַחְנִי mitte me.

II. In Infinitivo transit in Scheva, atquæ tum præcedens ante gutturalem ex natura Chateph, transit in Pathach, ut מַעַלְתִּי prævaricari, בְּמַעַלְתִּים dum prævaricarentur illi; ante aliam quamcunque in Chireck, ut קְשַׁרְתָּה dum accubaret illa, à בְּקַשְׁתִּי pro quo sub gutturali

turali est ., ut לְחַנּוֹת ad miserandum ejus , à חָנָן pro
לְחַנּוֹת .

Ao^ug^ust^us fuit tūm Scheva simplex, tūm compositum, de his notetur;

(a) Scheva augmento נִאֲוָזָא subscriptum cum suffixis præter נ & י mutatur in ה. ut פְּקֻרְתִּינִי vi-sitasti me..

(Propter pausam forma sæpè est Masculina, ut
חַשְׁבָעֵנִי Cant. 5. v. 9. pro חַשְׁבָעֵנִי vid. Jos. 2.
v. 17. 20.)

(B) Scheva ipsum הָוֵי antecedens mutatur in illud punctum, (scil. ו) vel י ex quo fuit allevatum ; ut יְכַלֵּן prævaluerunt, à יְכַלֵּן potuit, fit פְּקֻרְתִּינִי prævaluerunt mihi. אֶחָדִים dilexerunt, ab אֶחָדִים, hinc dilexerunt me.

Quod si tamen ex Pathach illud Scheva fuerit, ejus loco transit in ו, ut פְּקֻרְתִּי à פְּקֻרְתִּי, hinc &c.

(γ) ו & ו post augmentum initiale sequente Scheva inter se sæpè convertuntur, ut מִצְרָיִם destruet eos, à מִצְרָיִם &c.

CAPUT VIII.

DE CORRUPTIONE VOCUM QUAE OB ACCENTUS SITUM ACCIDIT.

Hactenus corruptio vocum fuit, quam propter quatuor priorēs supra positas causas contingere diximus, sequitur quæ ob situm accentus accidere distinctioni.

tionibus solet, quam subsequentibus regulis ita includemus.

I. Accentus distinctivus cadens ad Pathach, vel etiam Sægol, (sive Pathach vicarium) dictionum pen-
acutarum, illud mutat in longum Kametz. פָּקָד visits
אַרְבָּה.

II. Accentus distinctivus, rejectus ex ultima ad penultimam, quod ipsum fit, 1. In verbis in augmen-
tum חֹוי desinentibus, Scheva in illud punctum mu-
tat, ex quo allevatum fuit, aut si id fuerit Pathach, pro
eo transit in Kametz, ut בְּכָלִי אֲחָבָה פָּקָד. (Si
tamen ultima radicalis vicaria extiterit, Scheva ante-
cedens semper in - mutatur, ut אַסְמָתָבָיו בְּשָׁה). 2. In vocibus in
terminatis, præcedente Scheva tam simplici quam
composito, fitq; tunc mutatio.

: in - ut à קָרֵן Hædus, est קָרֵן.

.. in - ut ab עַל Pistillum, est עַל.

-: in - ut ab אַרְנֵן Ornamentum, est אַרְנֵן.

-: in - ut à תְּלִיל Infirmitas, est תְּלִיל.

3. In ה suffixo Voci vel Declinabili, & tunc Scheva antecedens transit in -, ut à רְכוּךְ est רְכוּךְ; vel In-
declinabili חָנָה אֶת עַם, item præfixo ל & ב, & tunc Scheva mutatur in -, unde ultimum Kametz cum ה finali, sive adscripto sive intellecto abjicitur, ut קְבָּעָה שְׁמָה קְבָּעָה &c.

III. Accentus continuativus, ex ultima in pen-
ultimam rejectus in verbis ultima consona existente
mobili

mobili, præcedentibus duobus *וְעַלְמָאִים* vocalibus, ultimum " (in verbis Imperfectis etiam י.) mutat in ", ut *וַיְבִרְךֵ* & benedixit, *וַיְשִׁבֵ* & sedet, *וַיְגַלֵּ* & gavifus est; *וַיְצַחַקְ* קי ad illudendum me, ubi nota in tali casu vicarium pro " non substitui. י & י autem in verbis Imperfectis mutatur in ", ut *וַיְקַםְ* & surrexit. Ante ח tamen & ע, ut & nonnunquam ante י in -, ut *וַיְנַחֵ* & quievit, *וַיְסַרֵּ* & declinavit..

IV. Accentus sive distinctivus, sive continuatus in Præteriti Fæminini Personâ tertîâ suffixa admittente, ut & in cæteris temporibus, generis & personæ cujuscunque, י ante suffixi subjunctionem adsciscentibus, " sub finem in " commutat, ut *אֲחִתָּה*
וְשִׁירְתִּינָה.

Atque tantum de corruptione vocum Hebræorum, tam quoad literas, quam quoad vocales. Ubi te admonitum, lector volumus, Præcepta hæc nostra, quæ hactenus trædita sunt, esse generalia, nec talia, ut omnimodè plenam & perfectam Hebrææ linguæ rationem ex illis haurias; *Εἰσαγωγὴ* & brevem hanc manuductionem esse volumus, qua ad pleniorem cognitionem ex prolixioribus Thesauris, quos inter pretiosissimus merito dici meretur Buxtorfianus ille, hauriendam non infeliciter ducaris, cuius rei testimonium perhibere possunt illi, qui hunc secuti ductum, DEO nostro favente conatu, satis laudabiles fecere progressus, ut sive legere textum, sive intelligere velint, aut stylo semet exercere ulterius, jam sibi sufficient. Tu interim, benevolè lector, vale, & his, si velis, fruere feliciter. Nos hic οἰωνία nostram claudimus.

L

ER.

ERRATA.

*Errata sequentia graviora, quæ in hac secunda ho-
um præceptorum editione sunt commissa, & postea in recogniti-
one eorundem observata, lector benevolus antequam ad lectio-
nem horum præceptorum accedat, haud gravatim
ita corriget.*

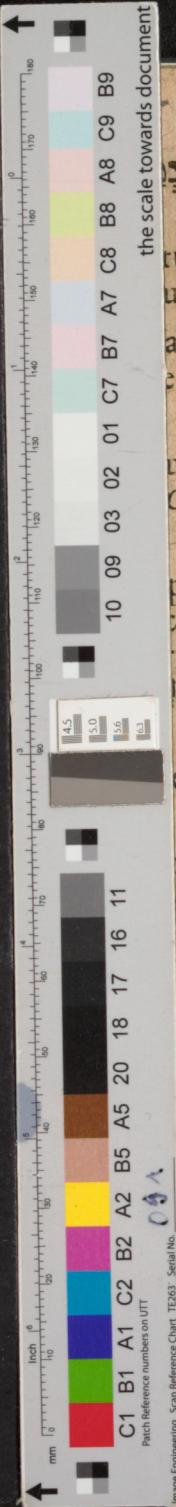
Pag. 3. lin. 22. pro בְּרִי leg. פָּרָן. pag. 9. lin. 5. pro
vel חַ radicale leg. vel in חַ radicale. pag. 10. lin. 21.
pro כְּצָאֹן pro כְּצָאָן. pag. 15. lin. 18. pro חַלְיִן leg. חַלְיִן.
pag. 18. lin. 4. pro Hebris leg. Hebræis. pag. 19. lin.
10. pro גְּזַלְיָה leg. גְּזַלְיָה. pag. 21. lin. 6. pro Weiganme-
tienim leg. Weiganmejerum. pag. 22. lin. 21. pro
מְנֻחָה leg. אֲפֻנָּתָה. pag. 25. lin. 13. pro מְנֻחָה leg. מְנֻחָה.
pag. 27. lin. 20. pro פְּעַלְלָה leg. פְּעַלְלָה. pag. 28. in 3. perso-
na plur. præt. Kal pro פְּקַדְתִּי leg. פְּקַדְתִּי. pag. 29. lin. 11.
pro פְּקִדָּה leg. פְּקִדָּה. pag. 30. lin. 2. pro גְּפֻנָּה leg.
גְּפֻנָּה. pag. 30. lin. 22. pro מְפֻנָּה leg. מְפֻנָּה. pag.
ad. lin. ult. pro פְּקָדָה leg. פְּקָדָה. pag. 32. lin. 4. pro
הַפְּקָדָה leg. הַפְּקָדָה. pag. 35. lin. 16. in voce נְפֻנָּה dele ac-
centum priorem. pag. 37. lin. 14. in voce אֲפֻנָּה dele
unilater accentum alterum. ut & in voce גְּפֻנָּה pri-
orem similiter tolle lin. 17. pag. ejusdem. pag. 38. lin. 3.
in voce מְסֻבָּה tolle priorem accentum. pag. 42. lin. 23.
cege radicali. pag. 45. lin. 19. omissa est nota nume-
salis primæ reg. pag. 46 lin. 18. pro גְּסֻבָּה leg. גְּסֻבָּה.
pag. 48. lin. 18. in voce לְגַלְיָה deleatur alter accentus.
pag. 58. leg. יְרַשְׁלָם. pag. 63. lin. 9. leg. מְבָטָח. lin. 15.
pro אֶלְמָה leg. אֶלְמָה. pag. 65. lin. 5. leg. præteriti. pag.
radem lin. 12. leg. affiguntur. pag. 70. lin. 22. leg. Infi-
nitivo

nitivo, pag. & lin. ead. lege. pag. 71. lin. 15. pro
רְכָרוּכָם lege. pag. eadem lin. 17. lege **אוֹצָרָכָם**
 lin. 21. pro **בִּזְנַתָּה** lege pag. 73. lin. 2. leg. **וְשָׁעָה**
 lin. 21. pro **אֲהֵלָן** lege **פִּיאָל**. pag. 74.
 lin. 2. pro **עַצְבִּים** lege **שְׁבִיָּם** pag. 75. le-
 ge vertex. pag. 75. lin. 7. lege **שִׁית**. pag. 76. lin. 8. le-
 ge **מִשְׁכִּית**. lin. 14. leg. - in -. pag. 77. lin. 3. pro **לְנִ** le-
 ge **קְרֻתִינִי**. pag. 78. lin. 7. pro **יְכַלְתִּי** lege pag. 79.
 lin. 6. lege **קְרֻתִינִי**. Cætera tuo candori, Lector
 benevole committuntur.

FINIS.

Soli DEO Gloria.

79.
ad miserandum ejus, à תְּנִזֵּן pro
rūm Scheva simplex, tum composi-
tur; augmento הַ אֲוֹלָאֶה subscriptum
et נִזְבְּעָתָנוּ & יְמִתְרָתָנוּ ut vi-
usam forma sæpè est Masculina, ut
Cant. 5. v. 9. pro הַשְׁבָעָתָנוּ, vid. *Jos. 2.*

psum הַוִי antecedens mutatur in il-
lī. ~ vel יְ ex quo fuit allevatum;
unt, à כְלִי potuit, fit יְכַלְבִּי præva-
אֲחִיכִינִי dilexerunt, ab אֲחִיבָב, hinc
en ex Pathach illud Scheva fuerit, e-
~, ut פְקָרָנִי à פְקָרָנִי, hinc &c.
post augmentum initiale sequente
epè convertuntur, ut מִתְרָסָה destru-

CAPUT VIII.

OPTIONE VOCUM ACCENTUS SITUM

ACCIDIT.

uptio vocum fuit, quam propter
es supra positas causas contingere
quæ ob situm accentus accidere di-
ctioni.